

КРАЉЕВИНА
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Александар I Карађорђевић
Краљ Срба, Хрвата и Словенца

Извор текста закона:
Штампарска радионица
Министарства војске и морнарице
Београд, 1923. год.

МИ
АЛЕКСАНДАР ПРВИ
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, сазвана у ванредан сазив на дан 16. априла 1923. године, на XXXIV редовном састанку 19. Јула 1923. године решила и да смо Ми потврдили и потврђујемо

ЗАКОН
о
УСТРОЈСТВУ ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ
који гласи:

ПРВИ ДЕО
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Војска и Морнарица чине народну војну силу.

Члан 2.

Задатак је војне силе да брани Отаџбину и да буде потпора законитости у земљи.

Члан 3.

Краљ је Врховни Заповедник све војне силе.

Краљ, на предлог Министра Војске и Морнарице, прописује уредбама и правилима у законом одређеном обиму: формацију Војске, Морнарице, школа, надлештава, установа и завода; све што се односи на командовање, оцењивање, дужност, права, одговорност, надлежност, положај и власт лица у Војсци и Морнарици; наоружање и уопште сву материјалну спрему за Војску и Морнарицу; све што се односи на службу, обуку, васпитање, дисциплину у Војсци и Морнарици; на мобилизацију, концентрацију и демобилизацију Војске и Морнарице, као и све остало што се као потребно укаже.

Краљ, према своме нахођењу, може поверити у рату командовање Оперативном Војском једноме војводи или ђенералу, који добија назив “Командант Оперативне Војске“ и који је одговоран за свој рад Министру Војске и Морнарице.

Члан 4.

У Војничкој Застави оличени су: Краљ и Отаџбина.

Застава је највећа војничка светиња.

Облик Војничке Заставе и све остало о њој прописује Краљ Уредбом на предлог Министра Војске и Морнарице.

Члан 5.

Војници и морнари при ступању у Војску и Морнарицу полажу усмену Заклетву на верност Краљу и Отаџбини, која гласи овако:

“Ја (име и презиме) заклинам се свемогућим Богом, да ћу Врховном Заповеднику све војне силе, Краљу Срба, Хрвата и Словенаца **Александру Првом**, свагда и у свима приликама, бити веран, свом душом одан и послушан; да ћу се за Краља и Отаџбину јуначки борити; да Војничку Заставу нигде и никад нећу изневерити и да ћу заповести свих претпостављених ми старешина слушати и верно извршивати. Тако ми Бог помогао!”

Једном положена Заклетва важи за све време обавезе служења у Војсци и Морнарици.

Новопроизведени официри подносе још и писмену заклетву.

Новом Владаоцу полаже се поново Заклетва.

Чиновници у Војсци и Морнарици полажу Заклетву прописану за чиновнике грађанског реда.

Члан 6.

Сва војна сила или њени делови могу бити у једном од ова три стања: редовно, мобилно и ратно.

Редовно стање је кад је стални кадар у својој редовној, формацијом одређеној, јачини. Редовно стање може бити и појачано, т. ј. у сталном кадру могу се, према потреби, задржати за извесно време и они војници, који одслужују свој рок, или се може позвати на службу у Војсци и Морнарици и потребан број обвезника из Оперативне Војске и Оперативне Морнарице. Војници сталног кадра могу бити задржани у појачаном стању највише месец дана и то време рачуна им се у вежбу.

Мобилно стање је кад је сва Војска и Морнарица, или неки њихови делови, у ратној јачини.

Ратно стање је кад је Отаџбина у рату.

Прелаз из редовног у појачано, у мобилно или у ратно стање и обратно наређује се Краљевим Указом на предлог Министра Војске и Морнарице, а по саслушању Министарског Савета.

Кад је политичко стање такво да је рат у изгледу, или кад се огласи мобилно стање, онда Министар Војске и Морнарице, по решењу Министарског Савета, може забранити војним обвезницима удаљавање са територије њихових војних округа.

ДРУГИ ДЕО ВОЈСКА

ПРВИ ОДЕЉАК ОБАВЕЗА СЛУЖБЕ У ВОЈСЦИ

Члан 7.

Обавеза службе је у војној сили општа, и сваки држављанин Краљевине има право и дужност да у њој служи.

Држављани, способни за службу, служе лично и не могу се замењивати другим лицима, нити се могу од обавезе откупити.

Држављани, неспособни за личну службу, подлеже плаћању војнице по одредбама овог Закона.

Лице које нема грађанске части не може служити у војној сили, али подлежи плаћању војнице и употребљава се за радове у позадини у мобилно и ратно доба.

Члан 8.

Нико не може иступити из држављанства Краљевине док не одслужи свој рок у кадру, изузев по одлуци Министарског Савета.

Члан 9.

Обавеза служења у Војсци почиње од 21. године старости и траје до навршене 50. године живота, а распоређена је овако:

- а) у Оперативној Војсци од двадесет прве до навршене четрдесете године; и
- б) у Резервној Војсци од навршене четрдесете до навршене педесете године.

Члан 10.

У мобилно и ратно доба Министар Војске и Морнарице може по одлуци Министарског Савета према потреби, позвати на службу у Војсци и младиће од навршене 18. године па до навршене 20. године старости. Време проведено на служби у Војсци рачуна се овако позваним младићима у рок службе у сталном кадру.

Исто тако, у мобилно и ратно доба, кад је потребно, могу се позвати само по одлуци Министра Војске и Морнарице на службу у Војсци, а за дужности у позадини, и лица до 55 година старости, ако су способна за службу у позадини.

Члан 11.

У мобилном и ратном стању и када је рат у изгледу не врши се превођење обвезника.

Члан 12.

Стални кадар је увек под Заставом и он је школа за спрему војске за рат. Но, поред овога главног свог задатка, војници у сталноме кадру обучаваће се и у: писмености, пољопривреди, економији и познавању своје Отаџбине и свога Народа према програму, који изради Министар Војске и Морнарице у споразуму са надлежним Министрима.

Члан 13.

Величина Војске у сталном кадру на обавезном року служења, као и оних лица предвиђених формацијом Војске, а која нису на обавезном року, одређује се буџетом сваке године.

Члан 14.

Године за службу у Војсци и плаћање војнице рачунају се према целој календарској години.

Члан 15.

У мобилноме и ратноме стању рекрути и војни обвезници, који су железничари, бродари, стручни радници у извесним фабрикама и рудницама као и потребан број чланова Главног Одбора Друштва Црвеног Крста С. Х. С., не морају се позивати у своје јединице, већ могу остати на своме редовном послу и тако обезбедити рад своје установе.

Овако запослени радници потпадају под војну дисциплину, немају право да напусте свој посао и сматрају се у свему као да су на војној дужности. Ако у то време по годинама старости подлеже кадровској служби, време, проведено на овим дужностима, рачунаће им се у рок службе.

Детаљи по овоме регулисавају се Краљевом Уредбом на предлог Министра Војске и Морнарице.

ДРУГИ ОДЕЉАК
УСТРОЈСТВО ВОЈСКЕ

Члан 16.

У миру је Војска устројена у дивизије, бригаде, пукове, батаљоне, дивизионе, ескадре, чете, батерије, ескадроне, одељења, ескадриле и друге команде и установе, чија се формација прописује Краљевом Уредбом на предлог Министра Војске и Морнарице.

Члан 17.

У Војсци има родова војске и струка. Родови војске деле се на главне и помоћне.

Главни су родови војске:

Пешадија,
Артилерија,
Коњица,
Инжињерија и
Ваздухопловство.

Помоћни су родови војске:

Саобраћајне трупе,
Интендантске трупе,
Санитетске трупе,
Техничке трупе,
Неборачке трупе.

Струке су ове:

Ђенералштабна,
Економска,
Техничка,
Санитетска,
Судска,
Свештеничка,
Ветеринарска и
Музичка струка.

1. Ђенералштабна струка

Члан 18.

Ђенералштабна струка је орган Министра Војске и Морнарице за спремање земље и народне војне силе за одбрану земље и њених интереса. Она служи у миру и рату као орган за командовање и за вођење Војске и Морнарице.

Ова је струка заједничка за целу Војску и Морнарицу.

На челу је ђенералштабне струке Начелник Главног Ђенералштаба. Он се стара о вршењу службе ове струке, о њеном попуњавању и усавршавању.

Организација и све остало о овој струци прописује се Краљевом Уредбом.

Члан 19.

Ђенералштабна струка се попуњава официрима родова Војске и Морнарице, који имају вишу војну спремност и припремом у Главном Ђенералштабу оцењени су као способни за вршење ђенералштабних послова. Ову службу врше они повремено и за време вршења исте уживају додатак хонорарних професора Војне Академије и задржавају униформу свога рода војске, односно Морнарице.

Све остало о овој струци прописује Уредба за примену овога Закона.

2. Економска струка

Члан 20.

Задатак је економске струке да снабдева народну војну силу, у миру и у рату, свима животним потребама.

Економска струка се дели на ове гране: интендантску, административну, контролну и техничку.

На челу је економске струке Начелник Економског Одељења Министарства Војске и Морнарице. Он се стара о правилном вршењу службе целе струке, о њеном попуњавању и усавршавању.

Организацију ове струке и све остало о њој прописује Уредба за примену овога Закона.

а) *Интендантска грана* организује и управља пословима снабдевања војске свима интендантским потребама, у миру и рату; израђује буџет војске, распоређује кредите, издаје налоге за исплате и врши ликвидацију кредита и буџета; она врши економско-индустриску припрему земље за рат и за мобилизацију по интендантској грани.

Интендантску грану чине интендантски официри.

б) *Административна грана* обавља све извршне послове: профијантске, благајничке, одећне, слагалишне, као и књиговодство код трупа, установа и завода Војске.

Административну грану чине административни официри.

в) *Контролна грана* је непосредни орган Министра Војске и Морнарице. Она врши све послове који се односе: на контролу утрошка војнога буџета, као и новчане и материјалне администрације; на правилно чување и трошење државне имовине, као и на прибирање прихода у Војсци и Морнарици и контролу над извршавањем набавка у земљи и на страни за потребе Војске и Морнарице.

г) *Техничка грана* врши све послове око техничких испитивања свих интендантских потреба и израђује техничке услове за њихове набавке.

Члан 21.

Економска струка попуњава се:

1. *Интендантска грана:*

а) Активним официрима родова Војске и Морнарице, који су успешно свршили Интендантску Академију код нас или одговарајућу школу на страни. Ко од њих не сврши Академију или припрему враћа се у свој род Војске, односно у Морнарицу.

б) Активним официрима који су свршили Вишу Школу Војне Академије и који на једногодишњем практичном раду и припреми код интендантура дивизиских обласних команди покажу спремност и способност за интендантске послове и положе прописни испит за превод у струку.

в) Лицима из грађанства са факултетском спремом или вишом трговачком или вишом привредно-индустриском школом а која заврше нарочиту интендантску припрему.

Грађанска лица за време школовања у Интендантској Академији питомци су Министарства Војске и Морнарице; њихове принадлежности и положај прописује Министар Војске и Морнарице,

Питомци Интендантске Академије из грађанства, ако ову Академију не сврше, дужни су Држави накнадити трошкове причине издржавањем, док су били

питомци Министарства Војске и Морнарице и отпуштају се из војске; али ако ово нису у стању накнадити, тада одслужују двогубо време проведено на школовању и припреми, као војни писари, почевши са најмлађом класом.

2. Административна грана:

Подофицирима и свршеним ђацима нижих грађанских трговачких, привредних и индустријских школа, који успешно сврше Административну Школу код нас и као подофицири испуњавају остале услове из чл. 65. овога Закона.

Грађанска лица, за време свршавања Административне Школе, питомци су Министарства Војске и Морнарице. Ако ову школу не сврше, дужни су држави накнадити трошкове причињене издржавањем, док су били питомци у њој, а ако ово нису у стању, са њима се поступа по последњем ставу тачке 1. овога члана.

3. Контролна грана:

а) Превођењем у контролну грану официра родова војске и економске струке, који претходно издрже припрему и положи испит за ову грану, после чега се преводе у војне контролоре, чиновнике грађанскога реда.

Ову припрему нису дужни издржавати интендантски и административни официри, који су у вишим официрским чиновима провели најмање 6 година, а који су способни за вршење послова контролне гране. Они даље служе као чиновници грађанског реда у контролној грани.

б) Грађанским лицима, која имају најмање средњу школску спрему и прослужили су најмање 5 година у државној служби у рачунско-контролној грани и ако положи испит за војно-контролну грану. Ова се лица примају за војне контролоре одговарајуће класе према плати и годинама службе у грађанској државној служби.

Контролна грана има три ниже класе: 3., 2. и 1., које одговарају чиновима поручника, капетана II и I класе, и три више класе: 3., 2. и 1., које одговарају чиновима: мајора, потпуковника и пуковника. Време служења у овим класама исто је као и по члану 84. овог Закона за официре одговарајућих чиновна.

в) У мобилно и ратно доба за војне контролоре, по ратној формацији, узимају се чиновници контролне гране грађанске државне службе, као и чиновници са стручном спремом за ову грану.

4. Техничка грана:

Хемичарима са факултетском спремом. Ови се хемичари, по свршетку факултета, примају као нижи чиновници најмлађе класе прве категорије, а ако долазе из какве друге струке државне службе или из приватне професије, онда се примају за чиновнике одговарајуће класе прве категорије према положају који су имали у грађанској служби - професији.

Спремање официра за гране економске струке, полагање испита за ове гране као и службовање у истима прописује се Уредбом за примену овог Закона.

3. Техничке струке

Члан 22.

У техничке струке спадају: артилериско-техничка струка, инжињерско-техничка струка, ваздухопловно-техничка струка и геодетска струка.

А. Артилериско-техничка струка

Члан 23.

Артилериско-техничка струка врши све послове око испитивања, набављања и израде: оружја, муниције, експлозива, обичних возова, као и сировина за израду

целокупне убојне спреме, Она снабдева Војску целокупном државном убојном спремом и материјалом по артилериској грани, и то како у миру тако и у рату, и прати развој савремене артилериске технике.

Артилериско-техничку струку чине артилериско-технички официри, административни официри артилериско-техничке струке, технички чиновници са факултетском стручном спремом за ову струку, као и технички чиновници и службеници са нижом стручном спремом за ову струку.

На челу је ове струке Начелник Артилериско-техничког Одељења Министарства Војске и Морнарице. Он руководи пословима своје струке, стара се о њеном усавршавању и попуњавању стручним особљем. Он се стара о усавршавању и управљању целокупном службом у земаљским оружним фабрикама и радионицама, као и у фабрикама муниције и експлозива. Он врши све припреме за рат, као и за мобилизацију домаће индустрије за ратне сврхе, по артилериској грани.

Члан 24.

Ова се струка попуњава:

1. Официрима који сврше вишу артилериско-техничку или вишу техничку школу у земљи или на страни. По свршетку ове школе оии се преводе у артилериско-техничку струку.

2. Грађанским лицима са факултетском стручном спремом за ову струку. Они се примају за чиновнике артилериско-техничке струке одговарајућих степена прве категорије Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, а ако долазе из које друге струке грађанске државне службе или из приватне професије, - са класом која одговара њиховом дотадашњем положају у грађанској служби.

3. Грађанским лицима са свршеном средњом техничком школом у земљи или на страни, која се после положеног испита за чин административног потпоручника артилериско-техничке струке примају у дотичном чину, ако испуњавају и остале услове из чл. 80. овог Закона.

4. Свршеним питомцима ниже војно-техничке и војно-занатлиске школе који по свршеној школи, као државни мајстори после извесног времена служења у војно-техничким заводима, положи испит за административног потпоручника артилериско-техничке струке, ако иначе испуњавају остале услове из члана 80. овога Закона.

Б. Инжињерско-техничка струка

Члан 25.

Инжињерско-техничка струка има задатак да пројектује и извршава све фортификациске, грађевинске, машинске и саобраћајне радове, потребне војсци у мирно и ратно доба, и да прати развој савремене инжињерске технике, као и да набавља и израђује целокупну инжињерску опрему потребну војсци у миру и рату.

Инжињерско-техничку струку чине: инжињерско-технички официри, административни официри инжињерско-техничке струке, технички чиновници са стручном факултетском и средњом спремом, као и технички чиновници и службеници са нижом техничком спремом за ову струку.

На челу је ове струке Начелник Инжињерско-техничког Одељења Министарства Војске и Морнарице. Он руководи пословима своје струке, стара се о њеном

усавршавању и попуњавању, а тако исто и о подизању, одржавању и о служби инжењерских и инжењерско-техничких установа, радионица и арсенала у земљи, потребних војсци.

Он припрема све послове у циљу примене земаљске индустрије и средстава за ратне сврхе по инжењерској грани.

Члан 26.

Ова се струка попуњава:

1. Официрима, који сврше вишу инжењерско-техничку школу у земљи или на страни. По свршетку ове школе преводе се у инжењерско-техничку струку.

2. Грађанским лицима са факултетском стручном спремом за ову струку. Они се иримају за чиновнике инжењерско-техничке струке одговарајућег степена прве категорије Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, а ако долазе из које стручне државне службе или из приватне професије, са класом која одговара њиховом дотадашњем положају у грађанству.

3. Грађанским лицима са свршеном средњом техничком школом у земљи или на страни, која се после положеног испита за чин административног потпоручника инжењерско-техничке струке, примају у дотичном чину ако испуњавају и остале услове из чл. 80. овог Закона.

4. Свршеним питомцима ниже војне техничке школе, који по свршетку ове школе, као државни мајстори, после извесног времена служења у војно-техничким заводима и положеног испита за административног потпоручника инжењерско-техничке струке, постају административни официри инжењерско-техничке струке, ако испуне остале услове из члана 80. овог Закона.

В. Ваздухопловно-техничка струка

Члан 27.

“Ваздухопловно-техничка струка врши послове на конструисању, набавци, изради и оправљању свега ваздухопловног материјала и објеката, и прати развој савременог ваздухопловства.

Ову струку чине: а) технички официри ваздухопловства, б) лица грађанског реда са стручном факултетском спремом за ову струку и в) лица са нижом стручном спремом за ову струку.

На челу је ове струке шеф техничког одсека Ваздухопловног Одељења Министарства Војске и Морнарице. Он се стара о усавршавању ове струке и правилном вршењу њених послова.

Члан 28.

Ова се струка попуњава:

1. Официрима, који су свршили вишу техничку ваздухопловну школу у земљи или на страни. По свршетку ове школе они се преводе у ваздухопловну техничку струку.

2. Грађанским лицима са факултетском спремом за ову струку. Она се примају за чиновнике ваздухопловне техничке струке одговарајућег степена прве категорије Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, а ако долазе из које струке државне службе или из приватне професије, са класом која одговара њиховом дотадашњем положају у грађанству.

3. Свршеним питомцима нижих војних или морнаричких или грађанских техничких школа, који по свршетку ових школа, као државни мајстори и надзорници, после 5 година укупно успешног служења у ваздухопловним јединицама, арсеналима и заводима и положеног прописног испита, постају техничке пословође ваздухопловне техничке струке IV класе.

Подофицирима ваздухопловства, који после најмање 5 година подофицирске службе положе прописани испит за техничког пословођу IV класе.

Све остало о попуњавању ове струке и службовању у њој прописује се Краљевом Уредбом.

Г. Геодетска струка

Члан 29.

Геодетска струка има задатак да врши све послове око премеравања и снимања земљишта; она израђује и репродукује карте наше државе и њезиних поморских зона, као и карте осталих држава за потребе војске. Сем тога, геодетска струка обавља све остале послове и научне радове, који су у вези са њезиним основним задатком и са развојем геодетске науке.

Геодетску струку чине: геодетски официри, административни официри геодетске струке, технички чиновници са стручном факултетском спремом за ову струку и чиновници и службеници са нижом стручном спремом за ову струку.

На челу је ове струке Начелник Војног Географског Института. Он руководи пословима своје струке, стара се о њеном усавршавању и попуњавању и прати развој савремене геодетске технике.

Члан 30.

Ова се струка попуњава:

1. Официрима са свршеном вишом геодетском школом у земљи или на страни.

2. Чиновницима грађанског реда са стручном факултетском спремом за ову струку и то: или одмах по свршетку школе, или из одговарајуће струке грађанске државне службе, или из слободне професије. Све ове три групе техничких чиновника ступају у геодетску струку у одговарајуће степене прве категорије Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

3. Лицима грађанског реда са нижом стручном спремом за ову струку. Она ступају у одговарајуће степене друге односно треће категорије, према стручној спреми и према одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

4. Санитетска струка

Члан 31.

Санитетска струка има задатак: старање о здрављу људства у војсци и о његовом лечењу, вршење бактериолошких и апотекарско-хемијских послова, справљање лекова и чување санитарског материјала и потреба за војску.

На челу је санитарске струке Начелник Санитарског Одељења Министарства Војске и Морнарице. Он се стара о правилном вршењу и контролисању службе санитарске струке, о снабдевању лековима и осталим санитарским и апотекарским материјалом и потребама, о попуњавању струке особљем и о његовом усавршавању, о свима санитарским јединицама, установама и школама, као и о спреми земље за рат у санитарском погледу.

Санитетска се струка дели на лекарску и апотекарску грану:

а) *Лекарску грану* чине: санитарски официри, лекарски помоћници и службеници грађанског реда, стручни за послове ове гране. Овој грани припадају: санитарске трупе, војне болнице, амбулаторије и дезинфекциони заводи, санитарски заводи, слагалишта и санитарске школе.

б) *Апотекарску грану* чине: апотекарски официри, апотекари грађанског реда са факултетском спремом, војни апотекарски помоћници и службеници грађанског реда, стручни за послове апотекарске гране. Овој грани припадају: војне апотеке, као и војно-апотекарска слагалишта.

За вршење послова административне природе у санитарској струци постоје административни официри санитарске струке.

Члан 32.

Ова се струка попуњава:

а) *Лекарска грана:*

1. Санитарским официрима, лекарима, држављанима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца а који имају право лекарске праксе. Они ступају у санитарску струку са чином по члану 85. овог Закона. Сем тога, ова се струка попуњава и превођењем лекара из грађанства по члану 92. овог Закона.

2. Лекарским помоћницима од:

а) Лица, која по свршеној војно-санитарској школи у земљи као болничарски наредници одслуже 4 године, и

б) Од апсолвираних медицинара. - Лекарски помоћници почињу своју службу: они под а, са петом класом, а ови под б, са четвртом класом.

3. Административним официрима санитарске струке, од болничарских наредника, који после 4 године наредничке службе положе испит за административног потпоручника санитарске струке, ако иначе испуњавају услове из 3. и 5. тачке члана 80. овога Закона.

б) *Апотекарска грана:*

1. Апотекарским официрима, који су магистри фармације. Они по свршеној фармацији ступају са чином апотекарског поручника.

2. Апотекарима из грађанства, са чином који одговара полагају дотичног апотекара у грађанству, у смислу члана 92. овога Закона.

3. Апотекарским помоћницима, који су положили тироцинијум. Они се примају као апотекарски помоћници пете класе.

5. Судска струка

Члан 33.

Задатак је судске струке: вршење војног правосуђа и правних послова у војсци ради одржавања дисциплине.

Судску струку чине: судски официри.

Ова је струка општа за целу Војску и Морнарицу.

На челу је ове струке Начелник Судског Одељења Министарства Војске и Морнарице. Он се стара о уредном и тачном вршењу послова ове струке као и о њезином усавршавању и попуњавању.

За вршење иследничких и административних послова као и за помоћно особље у судовима, постоје административни официри судске струке.

Члан 34.

Ова се струка попуњава:

1. Свршеним студентима Правног Факултета у земљи или на страни. Они се примају са чином судског поручника,

2. Према потреби и лицима из грађанства са условима из прве тачке овог члана, а која су била у државној служби или су вршила адвокатску праксу. Она се примају у судску струку само у нижим чиновима, који одговарају њиховој стручној способности као и времену проведеном у грађанској државној служби, односно полагају у грађанству.

3. Кандидатима, који су свршили најмање нижу гимназију или какву другу школу по рангу равну овој и имају једну годину праксе у судској или полициској служби; свршеним питомцима подофицирских школа, који су у чину наредника провели најмање 4 године, а потом били на пракси по судским установама у војсци најмање једну годину и показали се подобни за послове те врсте као и апсолвираним студентима правног факултета.

Они се примају са чином административног потпоручника судске струке.

6. Свештеничка струка

Члан 35.

Свештеничка струка стара се о верском неговању душе и морала и о свима верским потребама људства у Војсци и Морнарици и врши морално-верски утицај на све људство у циљу васпитања бољег духа у војника и морнара.

Свештеничка се струка састоји из војних свештеника свију вероисповести, које су у Краљевини Уставом признате.

Свештеничка је струка општа за целу војну силу.

На челу су ове струке референти за вероисповести у војсци при Министарству Војске и Морнарице, по један референт за дотичну вероисповест.

Ови се референти старају о правилном и уредном вршењу верских обреда и о корисном морално-верском утицају у војној сили, у миру и у рату, као и о попуњавању своје струке духовним особљем, у обиму како прописује формација за мирно и ратно доба.

Уређење свештеничке струке у мирно и ратно доба прописује се Уредбом за примену овога Закона.

Члан 36.

Свештеничка се струка попуњава свештеницима мирског реда у земљи Уставом признатих вероисповести, који су наши држављани и који имају подобности за свештеничку службу у војсци, првенствено са факултетском спремом.

Војних свештеника има сталних и хонорарних. Сталних војних свештеника има нижих и виших. Нижих има три класе, које одговарају нижим официрским чиновима, почевши од поручника, а виших има три класе, које одговарају вишим официрским чиновима до пуковника закључно. У највишој класи може бити само по један виши свештеник из сваке вероисповести - референт у Министарству Војске и Морнарице.

Време служења по овим класама исто је као и за официре дотичних чинова по чл. 83. и 84. овог Закона.

Стални војни свештеници постављају се и унапређују на предлог Министра Војске и Морнарице Краљевим Указом.

Хонорарне војне свештенике поставља и разрешава Министар Војске и Морнарице.

За време рата свештеницима из резерве одређује се овај ранг: дивизиским свештеницима ранг мајора, а пуковским ранг капетана I класе, са свима правима и припадностима резервних официра.

7. Ветеринарска струка

Члан 37.

Задатак је ветеринарске струке: старање о чувању здравља стоке у војсци и о њезином лечењу; вршење свих ветеринарских послова, снабдевање војске поткивачким алатом и материјалом у миру и рату, као и да припрема земљу за рат, у ветеринарском погледу.

Ветеринарску струку чине: ветеринарски официри, ветеринарски помоћници и службеници грађанског реда, стручни за послове ове струке. Овој струци припадају и све ветеринарске јединице, школе и установе.

На челу је ове струке Начелник Ветеринарског Одељења Министарства Војске и Морнарице. Он се стара о правилном вршењу службе своје струке и њеном усавршавању и попуњавању.

Члан 38.

Ова се струка попуњава:

1. Лицима, која су свршила Ветеринарски Факултет у земљи или на страни и која, по Санитетском Закону, имају право праксе; она добијају чин по члану 85. овог Закона, или превођењем у ветеринарску струку из грађанства по члану 99. овог Закона.

2. Ветеринарским помоћницима, који као свршени питомци војне ветеринарске школе прослуже 4 године у чину ветеринарског наследника, ако испуне и услове из члана 93. овог Закона.

3. Поткивачима, свршеним питомцима војно-поткивачке школе или поткивачима из грађанства. Они се примају за војне поткиваче најмлађе класе.

8. Музичка струка

Члан 39.

Задатак је ове струке да у Војсци подмирује музичко-етичке потребе и да негује народну музичку вештину.

Музичку струку чине: капелници, музичари и музички приправници. Овој струци припадају све музике у Војсци и Морнарици, као и војне односно морнаричке музичке школе.

Ова је струка општа за целу војну силу. На челу је ове струке референт за музику у Министарству Војске и Морнарице. Он се стара о правилном вршењу службе своје струке, о њезином усавршавању и попуњавању.

Члан 40.

Музичка се струка попуњава:

I. Капелницима са свршеним конзерваторијумом или одговарајућом музичком школом.

Капелници су војни чиновници. Њих има четири ниже и три више класе.

Ниже класе одговарају: IV - потпоручнику, III - поручнику, II - капетану II класе, и I - капетану I класе.

Више класе одговарају: III — мајору, II — потпуковнику и I - пуковнику.

У овој највишој класи може бити само један виши капелник - референт у Министарству Војске и Морнарице.

Капелници носе официрску униформу.

Нижи капелници IV класе могу постати свршени ђаци конзерваторијума или музичке школе равне конзерваторијуму, по одслужењу рока у сталном кадру по члану 49. овог закона.

Капелник, који сем конзерваторијума, односно одговарајуће музичке школе, има још и испит зрелости или и вишу школску спрему, прима се за капелника III ниже класе.

Општи услови за унапређивање капелника по класама важе у свему по члановима 83. и 84. овог Закона као и за официре, с тим да служба по класама буде како је прописано за одговарајуће чинове.

За унапређење у III вишу класу капелници полажу прописани стручни испит за вишег капелника.

2. Музичарима, који су свршили нижу музичку војну или грађанску школу у земљи или на страни.

Музичара има седам класа: четири ниже и три више, вештачке. Сем ових класа, музичари имају подофицирске чинове у које се унапређују по условима члана 65. овог Закона, но без испита.

Музичари, који се примају из грађанства, примају се у одговарајућу класу према способностима.

Музичари су: а) стални, наши држављани и б) контрактуални - под уговором - страни држављани.

Унапређивање у више класе врши се по одслужењу две године у нижој класи. За најмлађу вештачку класу полаже се прописани испит.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК

ВОЈНО-ТЕРИТОРИЈАЛНА ПОДЕЛА ЗЕМЉЕ

Члан 41.

У војно-територијалном погледу земља се дели на армиске области, а ове на дивизиске; дивизиске се области деле на војне округе, који се деле на војне срезове.

Колико ће бити армиских и дивизиских области, војних округа и војних срезова, као и све остало по овоме, прописује се Уредбом о Формацији Војске.

ЧЕТВРТИ ОДЕЉАК

СТАЛНИ КАДАР

а) Редови

1. Обавеза служења у сталном кадру

Члан 42.

Служба у сталном кадру почиње у оној календарској години, у којој рекрут навршује 21. годину живота и траје осамнаест месеца за све родове војске и струке.

Дан ступања рекрута у стални кадар одређује Министар Војске и Морнарице, по одобрењу Министарског Савета.

Служба у кадру рачуна се од дана када рекрут ступи у команду сталног кадра.

Члан 43.

Младић, способан за службу у војсци, а који жели ступити добровољно раније у стални кадар, може ступити после навршене осамнаесте године, али само по допуштењу родитеља или старатеља и то на пун рок.

Члан 44.

Она лица која су постала или постану држављани Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, а нису навршила двадесет пету годину, обавезна су одслужити прописани рок у сталном кадру, ако су за службу способна и ако нису у држави, из које су дошла, одслужила рок у сталном кадру; иначе се уписују у Оперативну, односно Резервну Војску, према годинама старости.

Члан 45.

Ко у своје време избегне службу у сталном кадру служиће три године ако се ухвати до навршене четрдесете године. Од дана када је требао ступити у кадар, па док не ступи на службу, од његовог имања или прихода наплаћује се војница по одредбама овог Закона.

Лица која се налазе ван Европе, неће се сматрати да избегавају службу у кадру, ако се врате до навршене 25. године старости и пријаве за службу у кадру.

Члан 46.

Војник или морнар који побегне из сталног кадра, кад се ухвати, поред казне предвиђене Војно-казним закоником, дослужује у кадру онолико времена колико је провео у бегству.

Време које војник проведе у затвору по судској осуди, као и време проведено у притвору за време редовне кривичне истраге и под судом, ако се нађе да је оптужени крив и извршено пресудом за преступно или злочино дело буде осуђеи, или ослобођен казне из недостатка довољних доказа, - не рачуна се у службу у сталном кадру, те се има дослужити.

Члан 47.

Нико не може бити државни, самоуправни или општински чиновник, нити постати ђакон, свештеник, монах или уопште духовно лице, нити отпочети радити ма какав посао на своје име, а за које се тражи одобрење од државне или самоуправне власти, ако није одслужио у сталном кадру обавезни рок, осим ако је по одредбама овог Закона стално или привремено ослобођен од војне обавезе.

За пријем у поменуте службе или за добијање одобрења за ма какав јаван рад на своје име, мора се поднети војничка исправа о одслужењу рока у сталном кадру, или уверење да је од службе у сталном кадру ослобођен, а ко подлежи плаћању војнице - онда и уверење да је ова плаћена.

За лица која нису навршила 21. годину не важе одредбе овога члана у погледу вођења самосталних послова.

Члан 48.

Рекрут који као привремено неспособан добије државну службу па до навршене 24. године буде оглашен за неспособног за војну службу, дужан је да одслужи прописани рок у сталном кадру, ради чега се мора отпустити из државне службе, док свој рок не одслужи.

Они који у овом случају добију по законским прописима духовно звање, служе обавезу у сталном кадру на неборачким дужностима.

2. Скраћивање рока у сталном кадру и ослобођавање

Члан 49.

Изузетно од члана 42. овог Закона, рок службе у сталном кадру скраћује се на девет месеци:

1. Лицима која су свршила или сврше до 27 година старости Универзитет или средњу школу или неку стручну школу равну средњој школи или вишу од ове или најмање 6 разреда гимназије или реалке и овима равних школа, и то ако у том року од 9 месеца положе испит за резервног официра, односно сврше са успехом школу за резервне официре. Ко не положи испит служи 14 месеци. Оваква лица не рачунају се у задругаре, док уче школу и док не одслуже свој рок у војсци. Према овоме они не могу бити за ово време храниоци по одељку в. члана 50., нити се њихов рок службе узима у обзир при одређивању рокова "по реду служења", по одељку 2. овог члана. Они могу и раније ступити на одслужење свога рока од навршене 18. године старости.

Богослови, који ће се примити свештеничке службе, служе шест месеци као болничари. Ако за четири године не ступе у свештенички чин дужни су дослужити до пунога рока.

Ранг стручне школе у духу горње одредбе одређује Министар Војске и Морнарице споразумно са надлежним Министром.

2. У задругама (породицама) где се рекрутује првенац код живог оца (стрица - деде), који нема млађег брата или мушког члана породице од 17 година и старијег, служи скраћени рок, а следећа два задругара по реду пун рок и т. д. наизменце. У којим задругама (породицама) првенац има млађег брата (мушког члана породице) од 17 година и старијег, првенац и још један по реду задругар служе пун рок, а трећи скраћени рок и т. д. наизменце на исти начин. Ова два одслужена задругара на пуном року дају право следећем задругару на скраћени рок и ако који од њих умре доцније у задрузи.

3. Самохрани или самци, који су наследили какво земљорадничко имање или радњу, које морају лично обрађивати или радњу водити.

4. Онима, којима је у рату од 1912 - 1920. године погинуло или умрло од рана на војној служби два или више задругара. Ова одредба важи до 1938. године.

Члан 50.

Од службе у сталном кадру ослобођавају се:

- а) Стално неспособни,
- б) Привремено неспособни, ако до навршене 25. године старости не постану способни,
- в) Једини храниоци неспособних задругара (породица), који живе од земљорадничких имања или од личног рада, а плаћају годишње непосредни порез 20 динара и мање, не рачунајући лични порез, У неспособне задругаре (чланове породице) рачуна се женскиње уопште, а од мушких они испод 17 и преко 60 година старости или ако их комисија огласи за стално неспособне.

Жалбе по овоме иду до Министра Војске и Морнарице.

Члан 51.

Војник се отпушта из сталног кадра пре одслужења одређеног рока:

а) Кад постане стално неспособан за службу у војсци;

б) Кад постане привремено неспособан за службу у војсци, с тим да се накнадно позове на одслужење рока, то до навршене 25. године постане способан за војну службу. Они се прегледају у 31. години старости и ако се оспособе служе у Оперативној Војсци;

в) Који буде осуђен на робију или затвор, па ову казну не би могао издржати до навршене 25. године;

г) Рекрутима, којима се промене задружне (породичне) и имовне околности у току кадровске службе или ако на ову још нису ступили до 25. године старости одређиваће се рок службе по овом Закону или ће се ослобођавати од службе.

Стална и привремена неспособност утврђује се стручном комисијом.

3. Одлагање службе у сталном кадру

Члан 52.

Служба у сталном кадру може се рекриту одложити у овим случајевима:

а) Ако је рекрут редован ђак које државне или повлашћене школе у земљи или овима равних школа на страни, па моли да му се одобри одлагање службе ради довршења школовања, али ово одлагање не може бити преко његове навршене 27. године;

б) Ако у истој задрузи или породици која заједно живи, поред рекрута има само још један за рад способан задругар, који се већ налази на служби у сталном кадру, онда се рекриту одлаже служба док његов задругар не одслужи обавезни рок у кадру, односно док се не отпусти из сталног кадра;

в) Ако се из једне задруге или породице која заједно живи упућују исте године на службу у стални кадар два или више рекрута, и ако задруга или породица изјави жељу да саи не служе једновремено, служба у сталном кадру одлаже се половини броја рекрута, док друга половина не одслужи; ако је број рекрута непаран, онда се упућује на службу у кадар половина више један, а осталима се одлаже служба док први не одслужи;

г) Ако рекрут издржава судску осуду, одлаже му се служба до издржања казне или помиловања, односно док му се не поврати грађанска част; но ако је овакав рекрут навршио 27 година, не упућује се у стални кадар, већ уписује у обвезнике Оперативне односно Резервне Војске.

4. Рекрутовање

Члан 53.

Рекрутовањем врши се: пописивање, преглед младића за службу у сталноме кадру, одређивање рока у сталном кадру и назначење појединаца за родове Војске и за Морнарицу.

Рекрутовању подлеже сви младићи који у календарској години, у којој се оно врши, навршују 20. годину старости.

Рекрутовање врше сваке године нарочито одређене комисије, а према Правилу које прописује Министар Војске и Морнарице.

Деоба задруге (породице) извршена за *краће време од 5 година пре рекрутовања или оспособљења рекрута за кадровску службу* (који у првој години рекрутовања не

буде способан), не узима се у обзир при одређивању рока рекриту из такве задруге. Као законити доказ признају се: извршне пресуде о деоби; деобе проведене путем надлежне грунтове власти; облашћу проведени "Правомоћни Диобни Лист"; међусобне, споразумне деобе извршене писмено и пред сведоцима, чија је истинитост потврђена и среском - котарском влашћу; одвојено плаћање пореза по засебним пореским књижицама одељених странака или уверења надлежних финансиских управа. Сматра се за одељеног само онај задругар (члан породице), који је из те породице изишао и живи посве одељено преко пет година пре рекрутације.

Код оних задруга (породица) које немају никаквог имања, те немају шта делити, сматра се за оделитог онај члан, који докаже званичним документима (изводом из пописне књиге, уверењем среских - котарских власти и т. д.) да одвојено живи и никакве везе нема са ранијом задругом на пет година пре рекрутације.

Чланови задруге (породице) који оду у иностранство, па се за 20 година не врате и не јаве својима, нити са њима одржавају какву везу, нити их помажу, сматрају се за одељене.

Не признаје се за деобу излазак из задруге онима, који из ње изиђу само због тога што су постали пунолетни.

Усињени пасторак законитим путем у ма ком времену пре рекрутације или оспособљења за кадровску службу, сматра се за очуховог задругара (члана породице). Остали усињеници - непасторци - треба да су усињени пре рекрутације (оспособљења) на пет година.

Жалбе противу рекрутовања подносе се надлежном команданту војног округа, а решења по њима доносе у првом реду команданти дивизиских области.

Члан 54.

При упућивању у стални кадар, рекрути се сами издржавају, док не стигну у команду војног округа; сиромашне издржава општина. Даље њихово издржавање око упућивања у одређене команде пада на терет државе.

Путовање рекрута железницом и лађом до команде војног округа и даље до команде у коју се упућују пада на терет државе, као и при отпусту из сталног кадра.

За рекруте који стално живе у иностранству а ван Европе, путовање до команде и повратак кући пада на терет државе, а о њиховом упућивању у команду и начину превоза и издржавања решава Министарски Савет.

За остале рекруте који стално живе у иностранству, путовање по нашој држави пада на терет државе, а остало на њихов терет.

Све остало око упућивања рекрута у стални кадар прописује Министар Војске и Морнарице.

Члан 55.

За све младиће који подлеже рекрутовању, као и за све рекруте и војне обвезнике који се прикривају и избегавају војну обавезу, а тако исто и за бегунце, одговорне су и старешине њихових породица или задруга и месне власти.

И једни и други дужни су такве младиће, рекруте, обвезнике или бегунце пронаћи, пријавити и упутити у команду војног округа, односно у њихову команду, у ниже означеном року:

1. За младиће који се рекрутују, до последњег дана рекрутовања у њиховој општини или најдаље за петнаест дана после завршеног рекрутовања у истој години.

2. За рекруте који се упућују на службу у сталии кадар, најдаље за петнаест дана после одређеног дана за ступање у кадар.

3. За војнике сталног кадра и обвезнике уопште који побегну из комаиде својој кући - старешина породице или задруге у року од 24 часа, а кмет и председник општине најдаље у року од 5 дана. Ако војник или обвезник уопште побегне у које друго место, а не у место свога сталног живљења, исту овакву дужност имају старешина породице или задруге и општинска власт места где се бегунац бави.

За места у којима постоје управне среске власти, или њима одговарајуће, ове се одредбе примењују на одговорне органе тих власти.

У свима овим случајевима, ако одговорна лица покажу нехат или се ислеђивањем докаже да су помагала да је дотични побегао из команде, казне се у миру затвором од 10 до 30 дана или одговарајућом новчаном казном, рачунајући за један дан затвора 50 динара, у корист Ремонтско-коморског Фонда. Казну изриче командант дивизиске области.

За време мобилизације и рата поменута лица и власти подлеже одговорности према одредбама Војно-казненог законика.

Члан 56.

У случајевима кад се докаже да старешина породице или задруге, председник општине, кмет или ма који орган власти, односно приватно лице, нарочито отежава и омета да се војник или војни обвезник уопште, рекрут или младић за рекрутовање пронађе и у команду упуту, онда такво лице подлежи, поред казне по члану 55. овог Закона, још и одговорности по Војно-казненом законнику као саучасник.

Члан 57.

Војници и морнари на одслужењу рока у сталном кадру, пуштају се у редовном стању на одсуство и то по истеку 6 месеци од дана ступања у кадар, сем случаја смрти у породици. Колико ће се дана војник односно морнар пустити на одсуство, одређује надлежни старешина, према томе какав је војник, но с тим да ни у коме случају не може бити пуштен на одсуство мање од 15 дана за време свог служења у кадру.

Свакоме војнику — морнару припада за одлазак и повратак бесплатна возња на железници и лађи само за једно одсуство за време његовог служења у кадру.

б) Старешине у сталном кадру

І Чиновни

Члан 58.

А. Старешински су чиновни у војсци:

1. Каплар,	}	подофицири
2. Поднаредник,		
3. Наредник,		
4. Наредник-водник		

У ваздухопловству у место чина наредника-водника постоји чин: вођа III, II и I класе.

5. Потпоручник,	}	нижи фицири
6. Поручник,		
7. Капетан II класе,		
8. Капетан I класе		
9. Мајор,	}	виши официри
10. Потпуковник,		
11. Пуковник,		

12. Бригадни ђенерал,	}	Ђенералитет
13. Дивизиски ђенерал,		
14. Армиски ђенерал,		
15. Војвода.		

Члан 59.

Б. Старешински чиновни у струкама

У струкама су ови чиновни:

а) Капларски и подофицирски, за струке које имају свој јединице, са додатком дотичне струке - јединице: пекарски наредник, болничарски наредник, наредник-водник и т. д.

б) Нижи и виши официрски чиновни, са додатком струке на пр. санитетски капетан II класе, артилериско-технички: капетан I класе, инжињерско-технички потпуковник и т. д.

в) Ђенералски чиновни: бригадни ђенерал дотичне струке и санитетски ђенерал, интендантски ђенерал, ђенерал артилериско-техничке струке, ђенерал инжињерско-техничке струке, ђенерал геодетске струке и судски ђенерал. Ови последњи ранга су дивизискога ђенерала.

II Ранг

Члан 60.

Ранг је саставни део чина. Он се стиче стварним служењем у активној служби. Ранг одређује старешински однос официра и подофицира једнога истог чина.

Члан 61.

Ако се административним или судским путем утврди да је официр односно подофицир заостао од унапређења без своје кривице, он ће одмах бити унапређен и то са рангом, који би му припадао да је на време унапређен и са свима правима, која су са овим чином и рангом скопчана, као да је стварно прослужио у вишем чину.

III Каплари

Члан 62.

Капларски чин постоји у свима родовима Војске и у оним струкама које имају своје трупне јединице, и то како у сталном кадру тако и у резерви.

За унапређење у чин каплара потребно је, да је као редов одслужио 6 месеца и да је успешно свршио приправничку школу у својој јединици. Ову школу прописује Министар Војске и Морнарице.

Право унапређивања у чин каплара има командант батаљона и претпостављене старешине њему равног положаја.

IV Подофицири

а) Попуњавање подофицирима

Члан 63.

Подофицирски чиновни постоје у свима родовима Војске и у оним струкама које имају своје трупне јединице; ови се чиновни називају по дотичном роду Војске односно струке.

Члан 64.

Подофицири се добијају из трупе и из подофицерских школа дотичног рода војске и струке.

б) Унапређивање подофицира

Члан 65.

За добијање подофицерских чинова ови су услови:

1. *Опти:* јачина карактера, ревност у вршењу службе, физичка способност за службу, врло добро владање и понашање и стручна способност.

2. *Посебни:*

1. За поднаредника, да је прослужио најмање годину дана као каплар, да је успешно вршио службу и да је успешно свршио подофицерску школу или школу У команди.

2. За наредника, да је у чину поднаредника са успехом прослужио најмање три године и положио прописани испит.

3. За наредника-водника, да је у чину наредника успешно прослужио најмање осам година, када се производи у чин наредника водника онога степена, који одговара његовој плати.

Од прописаних рокова за подофицерске чинове изузимају се питомци војних школа, као и војници који служе ђачки рок. Они добијају ове чинове према пропису о уређењу дотичних школа.

У ваздухопловству рокови службе у подофицерским чиновима који припадају летећем особљу у пола су мањи од рокова прописаних за ове чинове у осталим родовима војске.

Члан 66.

Значари добијају подофицерске чинове по одредбама члана 65. овог Закона, а по положеном стручном испиту.

Члан 67.

У Жандармерији и Граничној Трупи постоје подофицерски чиновници као и у родовима Војске, са називом дотичне категорије трупе.

Полагање испита у Жандармерији и Граничној Трупи врши се по Уредби коју прописује Министар Војске и Морнарице са надлежним Министрима.

Члан 68.

Право производства у чин поднаредника има командант пука и претпостављене старешине њему равнога положаја.

Право производства у чин наредника има командант дивизије, односно командант дивизијске области, односно претпостављени старешина положаја равног команданту дивизије.

Право производства у чин наредника-водника има командант армије, односно командант армиске области, односно претпостављени старешина одговарајућег положаја.

У ваздухопловству право унапређивања подофицира прописује Уредба о војном ваздухопловству.

Колико се у коме роду војске или у струци може унапредити у подофицерске чинове, за сваку годину, одређује Министар Војске и Морнарице, на основи формације војске за мирно доба и према буџету.

Члан 69.

У рату подофицер може бити унапређен у наредни чин без обзира на рокове и испите, и то само за храброст и особите заслуге у борбама.

Ближе одредбе по овоме прописују се Краљевом Уредбом.

в) Поновни рок

Члан 70.

По одслужењу свога обавезног рока у сталном кадру подофицер може остати и даље да служи у сталном кадру на поновним роковима.

Поновних рокова има пет. Прва су четири сваки од по две године, а пети је неограничен, но не може бити мањи од две године. Ови се рокови зову: први, други, трећи, четврти и пети поновни рок и рачунају се од почетка службе на првом, поднаредничком поновном року.

Подофицер, коме се одобри останак на поновном року, дужан је одслужити прописно време у дотичном року.

Члан 71.

Остајање на поновним роковима подофицирима одобравају оне претпостављене старешине, које имају права производства у дотични чин.

Члан 72.

Подофицер, који изиђе из сталног кадра са препоручљивом оценом, ако је здрав и за службу способан, а није жењен, нити је провео ван војске више од две године, и при том још није старији од 30 година, може понова ступити у стални кадар са чином који је имао. Таквом се подофициру наставља рок који је на реду, а ранг му се рачуна по времену стварно проведеном у сталном кадру и у чину у који се прима.

Подробније о поновном пријему у војску оваких подофицира прописује Министар Војске и Морнарице.

г) Осигурање подофицира**1. Службом**

Члан 73.

Подофицер, који наврши 15 година непрекидне, добре, подофицерске службе у сталном кадру, па жели да из овога изиђе, има права да добије и даваће му се одговарајућа указна или неуказна служба у струкама грађанске државне службе или у војсци.

Такви се подофицири постављају за чиновнике одговарајућих категорија грађанске државне службе, за које имају способности и то:

а) Подофицири са навршених петнаест до седамнаест година подофицерске службе у 3. степен III категорије, а они са навршених 17 и више година подофицерске службе у 4. степен III категорије Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда. Обадве ове категорије подофицира ступају као привремене службеници и то у току једне године, за које су време дужни завршити припрему за прелаз на сталну службу дотичне струке и категорије грађанске државне службе. За ово време подофицер остаје на припадностима код своје кадровске команде, и ово време сматра се као одсуство и не рачуна му се као служба на поновном року.

Ову припрему одобрава Министар Војске и Морнарице.

Сваки ресорни Министар дужан је буџетом сваке године обезбедити онолики број места за ислужене подофицире, колико буде захтевао Министар Војске и Морнарице.

Подофицир, који у току припреме за грађанску службу буде оцењен као способан за ову, поставља се у почетку прве наредне буџетске године за сталног службеника - чиновника дотичне категорије грађанске службе.

Подофицир, који на припреми буде оцењен као неспособан, враћа се у своју јединицу и више не може добити одсуство за поновну припрему.

б) Онај подофицир, који жели да продужи службу у војсци као војни писар и има способности за ово звање, унапређује се за војног писара најмлађе класе.

Начин оцењивања способности за звање писара прописује Министар Војске и Морнарице.

в) Држава је дужна да ожењеним подофицирима даје бесплатно станове за становање са њиховим породицама, и

г) Подофицирска деца, која су добри ђаци, школоваће се о државном трошку закључно са 6. разредом гимназије, с тим да имају обавезно ступити у Војну Академију.

2. Пензијом

Члан 74.

Осигурање подофицира пензијом бива по члановима 308. и 310. овог Закона.

д) Оцењивање

Члан 75.

Оцењивање подофицира врши се на основи Краљеве Уредбе.

ђ) Боловање

Члан 76.

Подофицир може без прекида боловати годину дана, за које време задржава све припадљности.

Ако после овога боловања не буде способан за активну службу, он се пензионише у смислу члана 308. овог Закона или се отпушта из војске у смислу тачке 2. члана 78. овог Закона.

е) Женидба подофицира

Члан 77.

Женидба подофицира регулише се Краљевом Уредбом.

ж) Отпуштање подофицира из сталног кадра

Члан 78.

Подофицир се отпушта из сталног кадра:

1. По одслужењу свога обавезног рока, односно поновног рока, ако не изјави жељу да остане на наредном поновном року службе, а још нема 15 година непрекидне подофицирске службе у кадру.

2. Ако се својом кривицом онеспособио за службу, а није стекао права на личну пензију по члану 308. овог Закона.

3. Када, служећи на поновном року, због рђавог владања буде, у току једне године, кажњен дисциплински или судски, затвором најмање 40 дана у једанпут или у више махова.

Овакав подофицир, ако је стекао право по члану 308. овог Закона, задржава право на пензију.

Сви ови подофицири преводе се у одговарајућу категорију Војске, према годинама старости и са чином са којим се отпуштају из сталног кадра.

з) Губљење чина

Члан 79.

Подофицир губи чин по судским осудама, по одредбама: Војно-казненог Законика и општег Казненог Законика.

Подофицир, који у миру изгуби чин, служи у одговарајућој категорији Војске као редов. Он може у рату, ако се нарочито одликује, понова добити изгубљени чин и на тај начин стећи право на даље унапређивање.

V Официри

А) Попуњавање официрима

Члан 80.

У родовима војске и струкама активни потпоручник може постати:

1. Свршени питомац ниже школе Војне Академије, држављанин Краљевине С. Х. С.
2. Свршени питомац, држављанин Краљевине С. Х. С., некоје војне школе на страни, која је равна нижој школи Војне Академије, ако се у току прве године, по свршетку ове школе, јави за пријем у Војску Краљевине С. Х. С.

3. Наредник, наредник-водиик и вођа у ваздухопловству који је:

а) У чину наредника провео најмање 4 године, а у ваздухопловству у чиновима наредника и вође укупно 4 године;

б) Строгим избором официра свога пука, односно одговарајуће јединице или надлештва оцењен да заслужије да се пусти на полагање испита за чин потпоручника; и
в) Положио испит за чин потпоручника по прописаном програму и правилу.

4. Резервни потпоручник и резервни наредник, и то ако буде од официра свога пука оцењен да по својим моралним одликама заслужије да полаже испит за чин активног потпоручника.

Овакав резервни потпоручник односно наредник може се јавити за полагање испита за чин активног потпоручника после издржане прве вежбе од два месеца.

5. Да није старији од 30 година.

Члан 81.

Превођење официра из једног у други род војске или струке, као и из рода Војске у Морнарицу и обрнуто, може се вршити само по потреби службе и са обзиром на тачку 3. члана 83. овог Закона.

Члан 82.

Превод официра из родова Војске и Морнарице у ваздухопловство, њихово службовање у ваздухопловству, као и враћање из ваздухопловства у родове Војске и Морнарицу, прописује се Краљевом Уредбом о ваздухопловству.

Б) Унапређивање Официра**Члан 83.**

Унапређивање официра по родовима војске и струкама врши се:

1. По старешинству - рангу у дотичном роду војске, односно струци закључно са чином потпуковника;
2. За више чинове од потпуковника по рангу и избору, и
3. На празна места по Уредби о Формацији, с тим да испуне још ове услове:

а) Општи услови**Члан 84.**

1. Чврстина карактера, ваљаност у вршењу службе, општа и стручна спрема, подобност и владање, што се утврђује оценама за сваког официра;
2. Ратне заслуге у ратовима, ако је официр учествовао у рату;
3. Да за последње две године има препоручљиву оцену, и то за звање - положај - на коме је, у обема оценама, а за виши наредни чин најмање у последњој оцени;
4. Да за последње две године није судски кажњен;
5. Да није под редовном судском истрагом или под судом;
6. Да је одслужио овај број година и то:
У чину потпоручника 4 године.
У чину поручника 4 године.
У чину капетана II класе 3 године.
У чину капетана I класе 3 године, или укупно 6 година у чину капетана II и I класе.
У чину мајора 4 године.
У чину потпуковника 4 године.
У чину пуковника 4 године.
У чину бригадног ђенерала 3 године.
У чину дивизиског ђенерала 4 године.

Члан 85.

Официри техничких струка, апоткарске, ветеринарске, санитарске и судске струке примају се у војску са чином поручника.

б) Посебни услови**ЗА ГЛАВНЕ РОДОВЕ ВОЈСКЕ****Члан 86.**

1. За поручника: да је као водиик служио у строју најмање 2 године; у ваздухопловству: да је као потпоручник добио звање дипломираног пилота или извиђача.
2. За капетана II класе: да је прослужио у строју најмање 4 године, као и да је према служби у строју оцељен да може командовати основном јединицом дотичног рода војске.
У ваздухопловству: да је као поручник добио звање војног пилота или извиђача, да је успешно вршио дужност првог официра у основној јединици и то најмање годину дана, да је оцељен за способиог да може командовати основном јединицом у ваздухопловству.
3. За капетана I класе: да је са успехом командовао основном јединицом свога рода војске најмање једну годину. У ваздухопловству: да је као ваздухопловни

капетан II класе најмање једну годину имао звање војног пилота или извиђача и да је успешно командовао основном јединицом у ваздухопловству најмање једну годину.

4. За мајора: да је као капетан са успехом командовао основном јединицом најмање две године као и да је положио прописан испит.

У ваздухопловству: да је као ваздухопловни капетан I класе имао звање војног пилота или извиђача најмање годину дана. Да је најмање годину дана успешно командовао основном јединицом у ваздухопловству, да је оцељен као способан за командовање ваздухопловном ескадром и да је положио прописан испит за чин ваздухопловног мајора.

5. За потпуковника: да је са успехом командовао батаљоном, полубатаљоном, дивизионом или одговарајућом јединицом свога рода војске најмање једну годину.

У ваздухопловству: да је у чину ваздухопловног мајора, имао звање војног пилота или извиђача најмање годину дана, да је успешно командовао ваздухопловном ескадром или установом у ваздухопловству равног ранга најмање једну годину, и да је оцељен као способан за командовање ваздухопловном командом или равног ранга установом у ваздухопловству.

6. За пуковника: да је као потпуковник у пешадији, артилерији и коњици оцељен да има спреме и способности за командовање пуком.

У ваздухопловству: да је као потпуковник успешно командовао ваздухопловном командом или равном установом најмање годину дана и да је оцељен за способног да може командовати највећом јединицом у ваздухопловству.

За инжењерског пуковиика: да је као потпуковник успешно вршио послове по вишим штабовима на положајима, предвиђеним Уредбом о Формацији за чин инжењерског потпуковника и да је оцељен за способног, за положај предвиђен Уредбом о Формацији за чин инжењерског пуковника.

7. За бригадног ђенерала: да је свршио нижу школу Војне Академије или школу на страни равну њој, да је у пешадији, коњици или артилерији успешно командовао пуком или комбинованим одредом најмање годину дана, а у инжењерији да је толико времена успешно вршио службу у вишим штабовима и да је успешно извршио једно командантско путовање под руководством Начелника Главног Ђенералштаба, односно одређеног команданта армиске области и оцељен да може бити унапређен у чин бригадног ђенерала.

8. За дивизиског ђенерала: да је свршио вишу школу Војне Академије или школу равну њој на страни, Да је у пешадији, коњици и артилерији успешно командовао бригадом најмање годину дана, а у инжењерији да је толико времена успешно вршио службу у вишим штабовима, и да је успешно извршио једно командантско путовање под руководством Начелника Главног Ђенералштаба, односно одређеног команданта армиске области, и оцељен да може бити унапређен у чин дивизиског ђенерала.

У ваздухопловству: да је оцељен као способан за командовање највећом ваздухопловном снагом, да је свршио вишу ваздухопловну школу, да има спреме за организовање и командовање целокупним ваздухопловством и да успешно изврши једно командантско путовање по тач. 8. овог члана.

Пуковници, који су у рату за успешно командовање бригадом похваљени армиском похвалом, ослобођавају се командантских путовања у току од две године по демобилизацији.

9. За армискога ђенерала: да је успешно командовао дивизијом или дивизиском облашћу најмање годину дана и да је оцењен да има спреме и способности за највише командовање, или да је био Начелник Главнога Ђенералштаба.

10. У чин војводе може се за време рага унапредити армиски ђенерал, који се у рату нарочито истакне успешним радом, од којег зависи успех рата или једнога ратног периода.

ОФИЦИРИ ЗА ЂЕНЕРАЛШТАБНЕ ПОСЛОВЕ

Члан 87.

За унапређивање официра који врше ђенералштабне послове, важе посебни услови који су прописани за официре родова војске. Време командовања у трупи да је најмање у пола од времена прописаног у члану 86. овог Закона.

Мајорски чин добија се по положеном испиту прописаном за ђенералштабну струку. Овај испит важи им и за њихов род војске односно за Морнарицу.

ЕКОНОМСКА СТРУКА I

Члан 88.

а) *Интендантска грана*

1. За чин поручника: да је успешно свршио Интендантску Академију и интендантску припрему.

2. За чин капетана II и I класе: да је са успехом вршио послове на положајима предвиђеним за чин интендантског поручника односно капетана II класе и да је оцењен да има способности и подобности за самостално вршење вижих интендантских послова.

3. За чин мајора: да је положио прописан испит и да има способности за вршење виших интендантских послова.

4. За чин потпуковника: да је као интендантски мајор успешно радио и руководио интендантским пословима на положајима који су Уредбом о Формацији предвиђени за чин интендантског мајора.

5. За чин пуковника: да је као интендантски потпуковник успешно вршио интендантске послове по вишим штабовима или у централној државној управи, да је оцењен да има спреме и способности за организовање и вођење интендантских послова у команди дивизије, односно у команди дивизиске области.

6. За чин бригадног интендантског ђенерала: да је свршио Интендантску Академију код нас или њој равну школу на страни, да је као интендантски пуковник најмање две године руководио са успехом пословима дивизиске интендантуре или другим интендантским пословима ранга ове I да је оцењен за способног да руководи пословима армиске интендантуре или интендантским пословима установа ранга ове.

7. За чин интендантског ђенерала: да је свршио Интендантску Академију код нас или њој равну школу на страни, да је као бригадни ђенерал успешно водио послове армиске интендантуре и да је оцењен за способног за више управне интендантске положаје; да је успешно свршио курс за више команданте, по том, са успехом извршио једно командантско путовање са улогом организатора интендантског снабдевања у армији.

б) *Административна грана*

1. Чин административног потпоручника добија се по успешном свршетку административне школе.

2. За чин административног поручника: да је као административни потпоручник успешно вршио додељене административне послове.

3. За чин административног капетана II класе: да је као административни поручник успешно отправљао додељене административне послове; да је оцењен за способног и подобног за отправљање самосталних нижих административних послова предвиђених формацијом за чин административног капетана II класе.

4. За чин административног капетана I класе: да је као административни капетан II класе успешно вршио послове предвиђене формацијом за тај чин.

5. За чин административног мајора: да је као административни капетан I класе успешно отправљао додељене административне послове, да је положио прописан стручни испит и да је оцењен да има способности и подобности за успешно вршење виших административних послова.

6. За чин административног потпуковника: да је као административни мајор са успехом вршио административне послове предвиђене формацијом за мајорски чин.

7. За чин административног пуковника: да је свршио административну школу, да је као административни потпуковник успешно вршио додељене административне послове и да је оцењен за способног и подобног за самостално организовање и вођење виших административних послова,

ТЕХНИЧКЕ СТРУКЕ

Члан 89.

1. За унапређивање у чин капетана II класе артилериско-техничке, инжињерско-техничке и геодетске струке потребно је да је свршио вишу техничку школу дотичне струке, у рангу факултета, у земљи или на страни.

2. За чин капетана I класе: да је у чину капетана II класе са успехом вршио стручне послове на положајима предвиђеним Уредбом о Формацији и да је оцењен за способног и подобног за вршење стручних послова на положајима предвиђеним за чин капетана I класе.

3. За унапређивање у више официрске чинове дотичне струке: да је успешно вршио послове у нижем чину и да је оцењен за способног да управља стручним пословима на дотичним положајима који су формацијом предвиђени за поједине више чинове и да је положио прописан испит за мајора.

4. За чин бригадног ђенерала дотичне струке: да је у чину пуковника успешно управљао додељеним пословима, да је способан и подобан за организовање и руковођење стручним пословима своје струке.

5. За чин техничког ђенерала: да је као бригадни технички ђенерал на одговарајућим положајима доказао еишу техничку спрему и организатореку способност за успешно руковођење свима техничким установама и надлештвима, а у погледу техничке организације, конструкција и реконструкција по гранама одговарајуће струке.

Члан 90.

Административни официри техничких струка унапређују се до чина пуковника закључно, и то: када испуне услове прописане чланом 88. за административне официре економске струке, но с тим да се услови вршења послова и оцена способности и подобности односе на сваку дотичну струку напосе.

САНИТЕТСКА СТРУКА

Члан 91.

а) *Лекарска грана*

1. За чин поручника: да је лекар са факултетом у земљи на страни, да има право лекарске праксе, и да је одслужио прописан рок у сталном кадру.
2. За чиновска капетана II и I класе: да је успешно вршио додељене му послове, према формацији.
3. За чин мајора: да је као капетан I класе успешно отправљао додељене му послове, према формацији, и да је положио прописан испит за овај чин.
4. За чин потпуковника: да је као мајор најмање 2 године успешно вршио лекарске послове у војним болницама или у специјалним санитетским заводима, или да је за ово време успешно управљао привременом војном болницом.
5. За чин пуковника: да је као потпуковник, у току од две године укупно, са успехом отправљао дужност шефа одељења у војној болници или у специјалним санитетским заводима, или да је успео управљао сталном војном болницом.
6. За чин бригадног санитетског ђенерала: да је као пуковник са успехом управљао армиском сталном војном болницом, или да је са успехом вршио дужност начелника санитета у армиској команди, или да је успешно отправљао послове санитетске струке у централној војној управи бар годину дана.
7. За чин санитетског ђенерала: да је најмање 2 године као бригадни ђенерал са успехом вршио дужност начелника армиског санитета и да је оцењен да може бити на челу струке.

б) *Апотекарска грана*

1. За чин поручника: да је свршио фармацију и одслужио прописан рок у сталном кадру.
2. За чин капетана II класе: да је као поручник са успехом вршио додељене му апотекарске послове.
3. За чин капетана I класе: да је као капетан II класе са успехом вршио додељене му апотекарске послове.
4. За чин мајора: да је као капетан I класе успешно вршио апотекарске послове и да је положио прописани испит.
5. За чин потпуковника: да је као мајор успешно вршио дужност шефа апотеке или апотекарског слагалишта.
6. За чин пуковника: да је као потпуковник са успехом управљао војном апотеком или санитетским слагалиштем или специјалним заводом, или да је успешно радио као шеф одсека у централној војној управи.

Члан 92.

Лекари и апотекари, који се примају на службу у војсци из грађанске државне службе или из слободне професије, примају се са чином по члану 85. овог Закона.

Члан 93.

Лекарски и апотекарски помоћници служе у пет класа, четири ниже и једна виша класа. Време служења овим класама исто је као и за одговарајуће официрске чинове. Они полажу прописане испите за трећу и за прву класу.

Члан 94.

Административни официри санитетске струке унапређују се до чина пуковника закључно, по условима из члана 88., с тим да се успех вршења послова и оцена способности и подобности односи на рад у Санитету.

СУДСКА СТРУКА

Члан 95.

1. За чин судског поручника: да је по свршетку Правног Факултета, у земљи или на страни, одслужио свој рок у кадру.
2. За чиновска капетана II и I класе: да је као поручник односно капетан II класе са успехом вршио додељене му послове на положајима, који су формацијом предвиђени за претходне ниже чинове.
3. За чин мајора: да је као капетан I класе најмање 2 године вршио дужност иследника или пословође у војном суду и да је положио прописани испит за мајорски чин.
4. За чин потпуковника: да је као мајор најмање 2 године успешно вршио послове на положајима, пре-виђеним Уредбом о Формацији за чин судског мајора.
5. За чин пуковника: да је као судски потпуковник најмање једну годину успешно вршио послове начелника судства у дивизиској команди, или као судија у војним судовима или у армиској команди, односно у војној централној управи.
6. За чин бригадног судског ђенерала: да је као пуковник најмање годину дана са успехом вршио послове начелника судства у армиској команди, или као судија у војном суду за официре или у војно-апелационом суду или у Министарству Војске и Морнарице.
7. За судског ђенерала: да је као бригадни ђенерал најмање 2 године био стални судија Великог Војног Суда и да је оцењен да може бити на челу струке.

Члан 96.

Административни официри судске струке унапређују се до чина потпуковничког закључно.

Члан 97.

Посебни услови за пријем и унапређење административних официра судске струке су ови:

1. За чин поручника: да је као потпоручник успешно вршио додељене му послове у струци или из грађанства кандидат, који има најмање нижу гимназију, или какву другу школу равну овој, а поред тога је био најмање две године указни полициски чиновник;
2. За чин капетана II класе: да је успешно отправљао додељене му послове;
3. За чин капетана I класе: да је успешно као капетан II класе отправљао послове иследничке или послове пословође у Војном Суду;
4. За чин мајора: да је као капетан I класе положио прописани испит за овај чин и да је показао нарочити успех у познавању и отправљању послова судске струке и да је као такав оцењен;
5. За чин потпуковника: да је у чину мајора оцењен као способан за самостално отправљање свију административних послова судске струке или да је подобан за пословођу Великог Војног Суда или Војног Суда за Официре.

ВЕТЕРИНАРСКА СТРУКА

Члан 98.

1. За чин ветеринарског поручника: да је свршио Ветеринарски Факултет.
2. За чиновска ветеринарског капетана II и I класе: да је у сваком претходном

чину најмање по 2 године са успехом вршио додељену му ветеринарску службу као трупни марвени лекар или у марвеним војним болницама.

3. За чин ветеринарског мајора: да је као капетан I класе најмање 2 године успешно отправљао ветеринарске послове у марвеним војним болницама и да је положио стручни испит за чин ветеринарског мајора.

4. За чин ветеринарског потпуковника: да је као мајор успешно вршио ветеринарске и остале послове, предвиђене Уредбом о Формацији за мајорски чин ветеринарске струке.

5. За чин ветеринарског пуковника: да је као ветеринарски потпуковник, најмање једну годину, са успехом радио у марвеној војној болници или да је за ово време успешно управљао овом болницом, или да је годину дана успешно вршио службу референта ветерине у дивизијској команди, или да је толико времена успешно радио у централној војној управи.

Члан 99.

Према потреби, могу се на службу примати за ветеринарске официре и ветеринари из грађанства. Услови за њихово примање исти су из члана 92. овог Закона.

Члан 100.

Ветеринарски помоћници унапређују се према условима ирописаним чланом 93. овог Закона за лекарске и апотекарске помоћнике.

в) Опште одредбе о унапређивању официра

Члан 101.

Чланови Краљевског Дома добијају чинове и положаје у Војсци према Краљевој одлуци.

Члан 102.

За време рата официри могу бити унапређени у наредни виши чин без обзира на рокове, школе и испите и то само за храброст и за особите заслуге у рату, што ће се прописати нарочитом Уредбом.

Члан 103.

Време до 2 године, које официр проведе у војним школама уопште у земљи или на страни, као професор или наставник или као класни или као дисциплински официр, или на обучавању, као и исто толико време, које проведе: на припреми за ђенералштабну струку или као војни изасланик на страни, или на специјалним службама, које прописује Министар Војске и Морнарице, - рачуна се као командовање јединицом, која одговара дотичном чину. Ако је пак ово време по нарочитој потреби службе, дуже од две године, за сваки посебан случај решење о признању овог времена у командовању доноси Министар Војске и Морнарице.

Члан 104.

Официри родова Војске, који су се специјалисали за нарочите гране службе, па су као стручњаци употребљени на овим службама и успешно их отправљају, унапређују се пошто испуне опште услове по члану 84. овог Закона, а за чин мајора полажу још и стручни испит према нарочитом програму и правилу.

Ваздухопловни официри, летеће особље, који за наредни виши чин не испуне посебне услове, прописане чланом 86. овог Закона, распоређују се на службе У

ваздухопловству, где нису обавезни да лете и даље се унапређују по првоставу овог члана. Они пак од ових официра, који се не могу употребити у ваздухопловству на овим местима, преводе се у смислу члана 82. овог Закона у друге родове Војске односно у Морнарицу.

Члан 105.

Држављани Краљевине С. Х. С., који су као официри служили у војсци које стране државе, могу бити примљени у нашу војску по предлогу Министра Војске и Морнарице, и то само у чину нижег официра, који одговара чину који су имали у странијој војсци, и то ако се за пријем у нашу војску јаве у току прве године по изласку из дотичне стране војске и ако потпуно владају нашим језиком.

Члан 106.

Официри страних, савезничких војска, који се у току заједничког рата одликују нарочитим заслугама за нашу војску и за државу, могу добити чин активног официра наше војске са правом ношења униформе и са припадностима тога чина, које уживају само за време трајања рата.

Члан 107.

Жандармериски официри унапређују се када испуне услове из члана 84. овог Закона, као и услове које прописује Уредба о жандармерији, за сваки чин посебно, с тим да се мора Уредбом прописати испит за чин мајора, а за ђенерала да је свршио Вишу Школу Војне Академије.

Прелаз жандармериских официра у род војске бива са истим чином, после положеног испита за овај чин у роду војске, или, ако за овај чин не постоји испит, онда полажу испит за претходни нижи чин за који се тражи испит у дотичном роду војске, ако га раније нису положили.

Члан 108.

Унапређивање официра врши се Краљевим Указом на предлог Министра Војске и Морнарице.

В. Служба Официра

Члан 109.

Сваки официр мора заузимати један од положаја - звања, који је предвиђен Уредбом о Формацији Војске.

На командантске и њима равне положаје официри се постављају Указом, а на остале положаје наредбом Министра Војске и Морнарице.

Члан 110.

На расположењу Министра Војске и Морнарице - без распореда - официр, осим војводе, не може остати дуже од три месеца; ово му се време рачуна у активну службу и за то време официр прима све припадности чина у којем је и положаја са којег је стављен на распоређење.

Члан 111.

Официру, који непрекидно и дуже од три месеца успешно заступа претпостављенога или кога официра на којем другом положају, рачуна се то време у вршење одговарајуће службе, за његово унапређење.

Члан 112.

Официри, који су се школовали или специјалисали за поједине службе, не могу се употребљавати на службе, које немају везе са њиховом стручном спремом.

Члан 113.

Време проведено у затвору по судској осуди не рачуна се у активну службу, нити за стицање права за производство. За ово време официр губи и ранг.

Члан 114.

Официри струка, сем ђенералштабне, не могу командовати јединицама родова војске.

Г. Оцењивање**Члан 115.**

Оцењивање официра врши се на основу Краљеве Уредбе.

Д. Боловање и одсуствовање**Члан 116.**

а) Официр може боловати без прекида до једне године, рачунајући од дана када је престао долазити на службу. За ово време припадају му редовне припадности његовог чина. После овога времена официр се ставља у пензију.

б) Официру припада одсуство сваке године најмање 20 дана.

Ђ. Женидба**Члан 117.**

Официр се не може женити док не наврши четири године официрске службе, а ваздухопловни официри, поред овога, још да нису млађи од 30 година, сем официра струка који имају факултетску спрему.

Ближе одредбе о женидби официра прописују се Краљевом Уредбом.

Е. Пензија**Члан 118.**

Официр је у пензији, кад је разрешен од активне службе у војсци; од припадности он тада прима пензију која му припада по члану 301. овог Закона.

Официр у пензији задржава титулу чина који је имао у активној служби са додатком “у пензији” и ужива сва грађанска права.

Официр у пеизији има право на ношење униформе, ако се то нарочито нагласи у Указу о пензионисању. То се право може Указом одузети.

Кад се официр ставља у пензију, ако је способан за службу у војсци, може бити преведен у резерву са истим чином.

Године проведене у рату рачунају се за пензију двогубо, без обзира на трајање рата у дотичној години. Ово важи и за оне официре, који су кзо резервни учествовали У ратовима, а по том су активирани, као и за пензионисане официре који се у току рата из пензије употребе у војсци.

Члан 119.

Официр се ставља у пензију:

1. Кад за узастопне три године или за шест година укупно нема препоручљиву оцену.

2. Кад је редовним судом осуђен за дело које штети углед официра а чин није изгубио, и то пошто пресуда постане извршна, и ако за пензионисање даду мишљење претпостављене старешине.

3. Кад после боловања по члану 11 б. овог Закона не оздрави, што се утврђује прегледом лекарске комисије. Ако није стекао права иа пензију, даје му се пензија у износу 50% од основе за пензију његовог чина.

4. Кад нема спреме ни способности да може успешно вршити ма коју дужност која одговара његовом чину, или кад његово владање и држање, или начин живота, штете углед и достојанство официра, или штете интересе војске.

Пензионисање у овим случајевима бива на предлог претпостављених старешина.

Члан 120.

Официр може бити стављен у пензију, када наврши 10 година указне активне службе и моли за пензију, а молба му се може уважити без штете по интересе службе.

Члан 121.

Официр, који наврши тридесет пет година активне војничке службе, по одбитку обавезног пуног рока у сталном кадру - у пешадији, рачунајући двогубо ратне године, или наврши 60 година старости, на свој захтев ставља се одмах у пензију.

Члан 122.

Пензионисани официр, ако тражи, може бити враћен у активну службу, ако је био пензионисан по одредбама овог Закона: тач. 3. члан 119. па је постао способан за службу, или, по члану 120., ако његовом активирању нема препреке из тач. 3. члана 83. овог Закона.

У овоме случају губи у рангу онолико, колико је провео у пензији.

Ж. Оставка**Члан 123.**

Официр може да поднесе оставку на службу у војсци, ако је испунио обавезе према Држави.

Оставка се официру не уважава: кад је под судом или под редовном судском истрагом; кад је рат у изгледу, као и у мобилном и ратном стању.

Но, ако је официр који подноси оставку штетан по углед официрски, или уопште по службу у војсци, оставка ће му се уважити у сваком случају.

Члан 124.

Официр, коме се уважи оставка, разрешава се од сваке активне службе у војсци. Такав официр губи сва права стечена у активној служби.

У грађанству он може задржати титулу чина који је имао у активној служби са додатком “у оставци”, само ако узрок због којег му је уважена оставка није нечастан.

Официр, коме је уважена оставка, може бити преведен у резерву са чином који је имао, а у одговарајућу категорију војске, према годинама старости.

Официр коме је оставка уважена из разлога изнетог у последњем ставу 123. члана овог Закона, преводи се у одговарајућу категорију војске, и то без чина, а на службе које одговарају чину који је имао у активној служби.

Члан 125.

Официр из оставке може бити, изузетно, враћен у активну службу, ако узрок уважења његове оставке није било његово неупутно и по интересе војске штетно понашање и ако овоме не сметају услови из 3. тачке члана 83, овог Закона.

У томе случају официру се враћају сва права која је раније имао у активној саужби, само губи у рангу онолико, колико је био ван службе.

Члан 126.

Оставка се уважава Краљевим Указом, на предлог Министра Војске и Морнарице.

3. Губљење чина

Члан 127.

Официр губи чин:

а) По пресуди суда, када изречена казна повлачи губитак чина.

б) Када у редовном стању недопуштено напусти службу и не јави се на ову у року од 15 дана.

Он се тада сматра да је напустио службу и тим је изгубио чин и престао бити официр. О овоме доноси решење Министар Војске и Морнарице што службено и објављује. Такав официр подлежи и даље кривичној одговорности као и материјалној обавези, ако ову није испунио.

Ко тако поступи у мобилном и ратном стању, или кад је рат у изгледу, сматра се још и за војног бегунца.

Губљењем чина, на овај начин, официр губи и сва права која су везана са чином.

Члан 128.

Официр, који изгуби чин, не може га више добити у мирно време. Он служи и даље у одговарајућој категорији војске према годинама старости, и то без обзира на чин који је имао.

Но у рату, за нарочите заслуге, може му се вратити чин и права која су са овим скопчана.

в) Старешине у војсци из резерве

1. Резервни подофицири

Члан 129.

Подофицирски чиновници у резерви исти су као и у сталном кадру по члану 58. овог Закона.

Члан 130.

Резервни подофицир може бити:

1. Подофицир, који је изишао из сталног кадра са подофицирским чином.

2. Обвезник војске уопште, који буде унапређен у резервни подофицирски чин.

Број резервних подофицира попуњава се по стварној потреби са обзиром на формациско стање војске.

Члан 131.

Унапређивање резервних подофицира врши се по одредбама овог Закона као и подофицира сталног кадра, с тим, што се прописани испити могу заменити: ревносим и успешним вршењем службе на вежби или у рату.

Ранг резервних подофицира одређује се и води на исти начин као и ранг подофицира сталног кадра.

Резервни подофицир млађи је по рангу од подофицира активне службе истога чина.

Члан 132.

Резервни подофицири служе у категоријама војске према годинама старости као и остали обвезници.

За позивање и упућивање резервних подофицира на вежбе и на службу у војску важе одредбе из чланова 253., 254., 255., 256. и 257. овог Закона.

Члан 133.

Према потреби, резервни подофицир, по изјављеној жељи, може се примити на службу у стални кадар са чином који има у резерви:

1. Ако је раније био подофицир у активној служби, у смислу члана 78. овог Закона.

2. Ако није био подофицир у активној служби, већ је постао подофицир у резерви, - дужан је претходно положити испит за дотични подофицирски чин активне службе, с тим још, да није ожењен и да није старији:

а) Као поднаредник од 25 година, и

б) Као наредник од 28 година.

Ступањем у кадар ови подофицири почињу службу на првом року и са њиме почињу тећи права из чланова: 65., 69., 70., 72., 73., 74., 76. и 78. овог Закона.

Члан 134.

Резервни подофицир се разрешава од чина резервног подофицира:

1. Кад онеспособи за службу резервног подофицира;

2. Кад добије духовно звање;

3. Кад по својој занимању, владању и понашању штети углед подофицира или интересе војске.

Члан 135.

Резервни подофицир губи чин по одредбама које су прописане за губљење чина подофицира у сталном кадру.

2. Резервни официри

Члан 136.

Резервни официр у војсци може постати:

1. Официр у пензији или оставци, ако из активне службе није изишао због околности из тачака 2. и 4. члана 119. и из последњег става члана 123. овог Закона.

2. Так наредник који по одслужењу ђачког рока у сталном кадру положи испит за резервног потпоручника или са успехом сврши школу за резервне официре, и наредне године на двомесечној вежби у својој војсци буде повољно оцењен од својих претпостављених старешина.

3. Резервни наредник и наредник водник, уопште, који положи испит за чин резервног потпоручника свога рода војске и испуњава услове из тачке 3. под б. и тачке 5. члана 80. и тачака 1., 3., 4. и 5. члана 84. овог Закона.

4. Резервни официр судске, санитетеке, апотекарске и ветеринарске струке може постати онај наш држављанин који испуни услове из тачака 1., 3., 4. и 5. члана 84. овог Закона, ако је одслужио прописан рок у сталном кадру и положио прописан испит за резервног официра дотичне струке.

5. Резервни административни официр може бити и онај наш држављанин, који је по својој стручној спреми и професији подобан за то, као и сви ђаци оглашени за ограничено способне. Такви се младићи, по свршетку рекрутске обуке у сталном кадру, преводе ради спреме на курс за резервног административног потпоручника односно у одговарајућу канцеларију, где остају 6 месеца. При крају ове спреме кандидати Полажу испит за чин резервног административног потпоручника одговарајуће струке, после чега се унапређују у чин резервног административног наредника дотичне струке, са којим се чином отпуштају из кадра.

Онај кандидат који не положи испит за чин резервног административног потпоручника дослужује до 14 месеца у струци за коју се спремао. Резервни административни наредници позивају се наредне године на двомесечну вежбу у јединице и установе струке за коју су се спремали, и ако успешно заврше ову вежбу, производе се у чин резервног административног потпоручника своје струке.

Члан 137.

Чинови резервних официра иду постепено, као и чиновни активних официра, и то до пуковничког чина закључно.

Унапређивање резервних официра врши се Краљевим Указом на предлог Министра Војске и Морнарице а по одредбама чланова 83., 84., 86., 88., 89., 91Г, 95. и 98. овог Закона.

Члан 138.

Ранг резервних официра одређује се на исти начин као и ранг официра активне службе.

Резервни официр млађи је у рангу од официра активне службе истога чина.

За резервне официре воде се у Министарству Војске и Морнарице засебне ранглисте, као и за официре активне службе.

Члан 139.

Резервни официр, према потреби а и по изјављеној жељи, ако не стоје сметње из тач. 3. члана 83. и тач. 1. 3., 4. и 5. члана 84. овог Закона, може се превести у активну службу војске, са чином који је имао у резерви и рангом од дана превода у активу, пошто претходно положи испит за официрски чин активне службе у који може да се активира, или, ако за овај чин не постоји испит, онда полаже испит за претходни нижи чин активног официра, за који се тражи испит. Оним резервним официрима, који су за време рата већ одслужили извесно време на војној дужности у чију су са којим се преводе у активу рачунаће се све ово време при одређивању ранга.

Члан 140.

Резервни официри распоређују се на дужности у војсци према својим способностима и у одговарајућим позивима према годинама старости.

Обавеза службе резервних официра у војсци траје и преко 50 година старости, ако су за војну службу још способни, но тада служе у позадини.

Члан 141.

Резервни коњички официр, за време обавезе службе у војсци, држи о свом трошку прописног јахаћег коња и јахаћи прибор.

Члан 142.

Кад резервни официр онеспособи на служби у војсци, добија инвалидску помоћ као и официр активне службе истога чина.

Исто тако, породица резервног официра који умре или погине на служби у војсци има права на инвалидску потпору као и породица официра активне службе.

Члан 143.

Резервни се официр разрешава тога звања Краљевим Указом, на предлог Министра Војске и Морнарице, и то у овим случајевима:

1. Кад онеспособи за службу резервног официра.
2. Кад добије духовно звање.
3. Кад моли за разрешење, а молба му се може уважити.
4. Кад по свом владању, понашању и занимању штети углед официра и војске.

Члан 144.

Резервни официр губи чин по одредбама чланова 127. и 128. овог Закона.

ТРЕЋИ ДЕО МОРНАРИЦА

ПРВИ ОДЕЉАК САСТАВ И ПОДЕЛА МОРНАРИЦЕ

Члан 145.

Морнарицу чине: људство морнарице, пловни материјал и све војно-морнаричке установе на морској обали, на рекама и језерима. Главни су делови Морнарице: флота, речна флотила и поморско ваздухопловство.

Члан 146.

Људство Морнарице дели се на:

Стални кадар и на обвезнике Оперативне и Резервне Морнарице. Све остало, што се првим и другим делом овога Закона прописује о обавези службе у војсци, величини сталног кадра, рекрутовању, о роковима службе у сталном кадру, ступању у овај, о служби у њему, о отпуштању, опреми као и о потпори породица сиромашних обвезника, - важи и за Морнарицу, у колико се на њу односи, с тим да је рок службе у Морнарици две године.

Члан 147.

Пловне јединице добијају назив и уврћују се у флотну листу Краљевим Указом, а бришу се из флотне листе тако исто Краљевим Указом.

Члан 148.

Појам “ратни брод” утврђен је међународним декларацијама. Ратни брод носи ратну заставу Краљевине и под командом је лица Морнарице.

**ДРУГИ ОДЕЉАК
СТРУКЕ**

Члан 149.

У Морнарици постоје струке:

1. Војно-поморска,
2. Економска,
3. Техничка и
4. Санитетска.

Све што је потребно о уређењу ових струка и службовању у њима прописује се Краљевом Уредбом.

1. Војно-поморска струка

Члан 150.

Војно-поморску струку чине: поморски и стручни официри.

Њихов је задатак:

а) Поморски официри командују и воде пловне јединице, припремају и врше све послове који се односе на спремност Морнарице за рат, и на послове: опште поморске, тактичке и административне природе.

б) Стручни официри врше послове који се односе на војно-поморску службу, а нарочито на ону грану службе којој припадају.

2. Економска струка

Члан 151.

Задатак је економске струке:

Вршење свих послова економско-административне природе, који се односе на снабдевање Морнарице новцем и целокупном економском спремом, на састав морнаричког буџета, на распоред кредита и на контролу над њиховим трошењем.

Економску струку чине економски официри Морнарице и административни официри економске струке.

3. Техничка струка

Члан 152.

Задатак је техничке струке да руководи свима пословима техничке природе, потребним за готовост Морнарице.

Техничку струку чине: инжињер-официри, инжињери, морнаричко-технички официри, техничке пословође и чиновници грађанског реда са стручном техничком спремом.

а) Инжињери и инжињер-официри припремају и врше послове који се односе: на конструкцију, градњу, оправке, пријем објекта и материјала у својој стручности; на студију и извршавање свих техничких радова и старање о потребама Морнарице у свима гранама поморске технике.

б) Морнаричко-технички официри врше послове који се односе на вођство и руковање свих врста машинерија и мотора Морнарице.

в) Техничке пословође врше послове који се односе на управљање и надзор у радионицама Морнарице и на вршење техничких и административних радова и послова.

4. Санитетска струка

Члан 153.

Ова струка има задатак изложен у члану 31. овог Закона, а у колико се односи на Морнарицу.

Ову струку чине: санитарски официри Морнарице, стручни официри санитарске струке, као и службеници грађанског реда стручни за послове ове гране; морнаричке болнице и амбулаторије на бродовима и копну, као и санитарска слагалишта Морнарице;

На челу је ове струке шеф Санитарског Одсека Одељења за Морнарицу, са задатком изложеним у чл. 31. овог Закона, примењујући га за потребе Морнарице.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК

А. СТАРЕШИНЕ У СТАЛНОМ КАДРУ

І Старешински чиновни

Члан 154.

Старешински су чиновни у Морнарици:

1. Морнар I класе

П о д о ф и ц и р с к и:

1. Морнарички поднаредник,
2. Морнарички наредник,
3. Морнарички вођа III, II и I класе.

Уз ове чиновне додаје се назив дотичне гране њихове службе.

О ф и ц и р с к и:

а) Командно особље:

1. Поручник корвете	}	нижи официри
2. Поручник фрегате		
3. Поручник бојног брода II класе		
4. Поручник бојног брода I класе		
5. Капетан корвете	}	виши официри
6. Капетан фрегате		
7. Капетан бојног брода		
8. Контра-адмирал	}	Адмиралитет
9. Вице-адмирал		
10. Адмирал		

б) Стручно особље:

1. Стручни официри економски, инжињер-официри, морнаричко-технички и санитарски официри Морнарице имају чиновне по члановима 58. и 59. овог Закона, као и официри у Војсци, са додатком своје струке односно гране службе.

2. У економској струци највиши је чин „Главни Комесар”, у рангу дивизиског ђенерала.

3. Инжињер-официри достижу највиши чан „Главног Инжињера”, који је у рангу дивизиског ђенерала.

За ниже и више официрске чиновне додаје се назив струке, односно гране службе.

Члан 155.

Техничких пословођа има нижих и виших. Нижих има четири класе које одговарају нижим официрским чиновима. Виших има три класе које одговарају вишим официрским чиновима закључио до пуковника.

II Старешинство — ранг

Члан 156.

Одредбе члана 60. и 61. овог Закона вреде и за Морнарицу.

За односе старешинства између указних лица Војске и Морнарице вреди чин и ранг. Код једнаког чина и ранга, на мору старије је лице Морнарице, а на копну лице Војске.

III Морнари I класе

Члан 157.

Чин морнара I класе постоји у свима гранама службе Морнарице. За унапређење у чин морнара I класе потребно је: да је одслужио 12 месеца као морнар II класе, или да је успешно свршио једну од подофицирских школа Морнарице.

Право унапређења у чин морнара I класе има командант Морнарске Команде.

IV Подофицири**а) Попуњавање подофицирима**

Члан 158.

Подофицири се добијају:

1. Из подофицирских школа Морнарице.
2. Из морнара сталног кадра.

б) Унапређивање подофицира

Члан 159.

За добијање подофицирских чиновова су ови услови:

1. Општи услови по члану 65. овог Закона.
2. Посебни услови:

За морнаричког поднаредника: да је са одличним успехом свршио једну од подофицирских школа Морнарице, или да је служио најмање 12 месеца као морнар I класе, и да је успешно свршио који стручни курс једне гране службе Морнарице.

Морнар I класе, који успешно сврши једну од подофицирских школа Морнарице, може се унапредити у чин морнаричког поднаредника, када одслужи 6 месеци као морнар I класе.

За морнаричког наредника: да је служио најмање три године као морнарички поднаредник и да је успешно свршио један од стручних курсева.

За морнаричког вођу III класе: да је служио најмање шест година као наредник и да је са успехом свршио један од стручних курсева. Тада се производи у чин морнаричког вође онога степена, који одговара његовој плати.

За морнаричког вођу II класе: да је као вођа III класе служио најмање три године и да је успешно вршио службу.

За морнаричког вођу I класе: да је као вођа II класе служио најмање три године и да је успешно вршио службу.

Морнарички поднаредник, наредник и вођа III класе стројарске, електричарске и телеграфске гране и подофицири хидроавијатичке гране (летеће особље) могу бити унапређени у наредни чин после прослужене половине прописаног рока у тим чиновима, ако су на практичној служби показали изванредан успех. Оцењивање овог успеха прописује Министар Војске и Морнарице.

Од прописаних рокова за подофицирске чиновове изузимају се питомци морнаричких школа, као и они морнари који служе ђачки рок. Они добијају ове чиновове према Уредби о уређењу дотичних школа, односно према одредбама овог Закона за ђаке Морнарице.

Члан 160.

Значари добијају подофицирске чиновове по одредбама члана 65. овог Закона а по положеном стручном испиту.

Члан 161.

Право производства у чиновове морнаричког поднаредника и морнаричког наредника има командант Морнарске Команде.

Право производства у чиновове морнаричког вође има начелник Одељења за Морнарицу у Министарству Војске и Морнарице.

Колико се може унапредити у подофицирске чиновове за сваку годину одређује Министар Војске и Морнарице на основи формације Морнарице и буџетске могућности.

Члан 162.

У рату подофицир може бити унапређен у наредни чин без обзира на рокове и испите, и то само за особите заслуге.

Ближе одредбе о овоме прописују се Краљевом Уредбом

в) Поновни рок

Члан 163.

Одредбе чланова 70., 71. и 72. овог Закона важе и за подофицире Морнарице.

г) Осигурање подофицира

Члан 164.

Одредбе чланова 73., 74. и 76. овог Закона о осигурању подофицира Војске службом и пензијом важе и за подофицире Морнарице.

д) Оцењивање подофицира

Члан 165.

Оцењивање подофицира врши се на основи Краљеве Уредбе.

ђ) Женидба

Члан 166.

За женидбу подофицира Морнарице важе одредбе члана 77. овог Закона.

е) Отпуштање подофицира из сталног кадра

Члан 167.

Одредбе члана 78. овог Закона о отпуштању подофицира из сталног кадра Војске важе и за Морнарицу.

ж) Губљење чина

Члан 168.

Подофицири губе чин:

а) По одредбама члана 79. овог Закона, и

б) На опремљеним бродовима у страним водама решењем команданта, на основи комисијског протокола. Поступак по овоме прописује Министар Војске и Морнарице.

V Официри
A. Попуњавање
ВОЈНО-ПОМОРСКА СТРУКА

Члан 169.

У војно-поморској струци може постати:

а) Поручник корвете:

1. Свршени питомац Поморске Војне Академије, држављанин Краљевине С. Х. С.
2. Свршени питомац, држављанин Краљевине С. Х. С., које поморско-војне школе на страни, која је равна Поморској Војној Академији, ако се у току прве године по свршетку ове школе јави за пријем у Морнарицу Краљевине С. Х. С.
3. Лице, држављанин Краљевине С. Х. С., које сврши Припремну школу поморског официра и положи испит по програму за Поморску Војну Академију.

б) Стручни потпоручник:

Подофицир чина вође артилериске, торпедне, минерске, хидро-авијатичарске, телеграфске, сигналне, палубне и дисциплинско-административне гране службе, који је у чину вође провео најмање четири године, с тим да је од овог времена најмање две године био укрцан на јединицама или вршио службу као вођа детаља, да није ожењен и да је строгим избором поморских официра надлежне команде, или надлештва у рангу дивизиске команде, оцењен, да заслужије да се пусти на полагање испита за чин потпоручника, и да је положио испит за чин стручног потпоручника по прописаном програму и правилу.

ЕКОНОМСКА СТРУКА

Члан 170.

У економској струци Морнарице може постати:

а) Економски потпоручник:

1. Питомац, држављанин Краљевине С. Х. С., који је свршио Економску Школу Морнарице.
2. Држављанин Краљевине С. Х. С., који је свршио економску или сличну школу Морнарице на страни, ако се у току прве године по свршетку ове школе јави за пријем у Морнарицу Краљевине С. Х. С.

Економски официр Морнарице може постати и официр Војске и Морнарице, пошто претходно издржи припрему за економску струку у Морнарици, а тако исто и лице из грађанства са факултетском спремом, вишом трговачком или вишом привредно-индустриском школом, које успешно заврши економску припрему.

Лица из грађанства могу се примати са оним чином који одговара њиховим годинама грађанске службе односно њиховој дотадашњој плати у пређашњој грађанској служби.

б) Административни потпоручник економске струке може постати подофицир Морнарице са условима из тачке б. члана 169. овог Закона, с тим да је издржао прописну припрему и положио прописан испит за административног потпоручника економске струке.

Ближе одредбе по овоме прописују се Краљевом Уредбом о економској струци Морнарице.

ТЕХНИЧКА СТРУКА

Члан 171.

У техничкој струци може постати:

а) Инжињер-официр:

1. Инжињер-поручник: свршени ђак, држављанин Краљевине С. Х. С., Више Техничке Школе у земљи или на страни, са државним испитом или дипломом, ако је одслужио свој обавезни рок у кадру и положио испит за резервног официра у Војсци или Морнарици.

2. Грађанска лица са инжињерском дипломом. Она се примају за инжињер-официра Морнарице са оним чином, који одговара њиховим годинама инжињерске службе односно њиховој дотадашњој плати и положају у пређашњој грађанској служби.

б) Морнаричко-технички потпоручник може постати подофицир чина вође машинске или електричарске гране, који је у чину вође провео четири године и строгим избором поморских официра, инжињер-официра и морнаричко-техничких официра надлежне команде или надлештва, у рангу дивизиске команде, оцењен да заслужије да се пусти на полагање испита за чин морнаричко-техничког потпоручника и да је положио испит по прописаном програму и правилу.

в) Технички пословођа може постати, и то: четврте, ниже класе;

1. Свршени ђак Више Обртничке Школе или Средње Техничке Школе, држављанин Краљевине С. Х. С., са испитом зрелости, у нашој земљи или на страни, ако је одслужио свој обавезни рок у народној војној сили и положио прописан испит за техничког пословођу IV класе,

2. Арсеналски мајстори и подофицири војно-занатлиске гране, чина вође, који су прослужили у чину мајстора или вође најмање три године и положили испит по прописаном програму и правилу.

3. Мајстори и лица из грађанства, који имају потребну стручну спрему и положе прописани испит. Они се примају решењем Министра Војске и Морнарице за привремене техничке пословође Морнарице оне класе која одговара њиховим годинама службе односно плате у грађанству.

После једне године привремене службе и положеног испита за техничког пословођу Морнарице постављају се Краљевим Указом за техничког пословођу Морнарице дотичне класе.

САНИТЕТСКА СТРУКА

Члан 172.

У санитарској струци може постати:

а) Санитетски официр:

1. Санитетски поручник Морнарице по тачки 1. члана 32. овог Закона.

б) Стручни потпоручник санитарске струке подофицир чина вође, санитарске гране, који је у чину вође провео најмање 5 година, с тим да је од овог времена најмање две године био укрцан на јединицама или вршио службу као вођа у једној болници или болничарској установи, да није ожењен и да је строгим избором поморских и санитарских официра надлежне команде или надлештва, у рангу дивизиске команде, оцењен да заслужије, да се пусти на полагање испита за чин стручног потпоручника санитарске струке и да је положио овај испит по прописаном програму и правилу.

Б. Унапређивање Официра

Члан 173.

Унапређивање официра Морнарице врши се:

1. По старешинству - рангу - у дотичној струци и грани струке.
2. На празна места, по Уредби о Формацији Морнарице, с тим да испуне још ове услове:

I Општи услови**Члан 174.**

Ови су услови исти из члана 84. овог Закона, с тим да је одслужио ниже означени број година и то:

а) Поморски официри:

У чину поручника корвете 3 године;

У чину поручника фрегате 3 године;

У чину поручника бојног брода II класе 3 године;

У чину поручника бојног брода I класе 6 година;

У чину капетана корвете 4 године;

У чину капетана фрегате 4 године;

У чину капетана бојног брода 6 година;

У чину контра-адмирала 4 године.

б) Официри осталих струка Морнарице и одговарајућих класа инжењера и техничких пословођа:

Ови официри служе исти број година у поједишних чиновима као и поморски официри у одговарајућим чиновима.

Члан 175.

Инжењер-официрима, економским официрима и официрима санитетске струке и техничким пословођама из тачке 2. члана 170., тач. 1. и 2. члана 171. и тач. К члана 172. овог Закона при њиховом производству у први официрски чин, односно приликом примања, одређује се старешинство, ранг у дотичном чину односно у класи према нарочитој Краљевој Уредби.

II Посебни услови**ВОЈНО-ПОМОРСКА СТРУКА****Члан 176.**

а) За поморске официре:

За чин поручника фрегате да је способан за самостално држање страже на мору.

За чин поручника бојног брода II класе: да је способан за командовање торпильером или одговарајућом јединицом, да је положио прописан испит и да је као официр био најмање 2 године укрцан на опремљеним јединицама.

За чин поручника бојног брода I класе: да је најмање 6 месеца успешно командовао торпильером или одговарајућом јединицом, или да је успешно вршио послове предвиђене формацијом за претходни чин.

За чин капетана корвете: да је као поручник бојног брода I класе годину дана успешно командовао торпильером или одговарајућом јединицом, или да је 6 месеца успешно вршио дужност првог официра на већој јединици, или да је успешно вршио послове предвиђене формацијом за претходни чин. Сем тога, да је положио прописан испит за чин капетана корвете.

За чин капетана фрегате: да је у чину капетана корвете успешно командовао већом јединицом, или да је годину дана успешно командовао одговарајућом установом Морнарице на копну и да је способан за командовање већом јединицом, или да је успешним радом показао да је способан за наредни виши чин.

За чин капетана бојног брода: да је командовањем или успешним радом показао да је способан за командовање највећим ратним бродовима.

За чин контра-адмирала: да је по своме раду оцењен за способног за командовање флотом или за вођство највећих установа у Морнарици.

За чин вице-адмирала: да је по своме раду оцењен за способног за командовање Морнарицом.

У чин адмирала може се унапредити само у рату онај вицеадмирал, који се нарочито одликовао успешним командовањем или изванредним радом.

Начин оцењивања способности за унапређивање контра-адмирала, вице-адмирала и адмирала прописује Министар Војске и Морнарице.

б) За стручне официре:

За чин поручника: да је као потпоручник успешно вршио службу вође детаља своје гране најмање годину дана, или да је успешно вршио самосталну службу на стручно одговорном месту, предвиђеном формацијом за чин потпоручника.

За чин капетана II класе: да је положио прописани испит за овај чин.

За чин капетана I класе: да је способан за самостално вођење послова у дотичној стручној грани.

ЕКОНОМСКА СТРУКА**Члан 177.**

а) За економске официре:

За чин поручника: да је као економски потпоручник успешно вршио одговарајуће економске послове.

За чин економског капетана II класе: да је као економски поручник са успехом вршио додељене му економске послове.

За чин економског капетана I класе: да је као економски капетан II класе успешно вршио додељене му економске послове.

За чин економског мајора: да је положио прописан испит и да је успешно вршио одговарајуће економске послове.

За чин економског потпуковника: да је са успехом вршио одговарајуће економске послове у Министарству Војске и Морнарице, у вишим штабовима или у другим економским установама Морнарице.

За чин економског пуковника: да је као економски потпуковник успешно вршио економске одговарајуће послове и да је способан за вођење економских послова у највишим командама.

За чин главног комесара: а) да је као економски пуковник успесио руководио пословима као шеф економског одсека Одељења за Морнарицу и да је на томе положају успешно вршио снабдевање Морнарице свима економским потребама, или б) да је оцењен за способног и подобног за управљање економском струком.

б) За административне официре економске струке важе исти услови као и за унапређивање административних официра економске струке у Војсци из члана 88. овог Закона, са применом услова на службе у Морнарици.

ТЕХНИЧКА СТРУКА**Члан 178.**

а) За инжењер-капетана II класе: да је успешно вршио додељене му послове техничке струке.

За инжењер-капетана I класе: да је најмање у току две године, успешно вршио послове код мање конструкције или радио на пословима у поморском арсеналу

(лабораторији), односно на каквом бродоградилу или у којој техничкој установи Морнарице, као и да је вичан у техничко-административној служби и да је положио прописан испит.

За инжињер-мајора: да има способности за вођење већих радова у својој струци, да има искуства за пријем материјала или машина, да може управљати радионицама или другим техничким установама и да је положио прописан испит.

За инжињер-потпуковника: да има способности за управљање већим радионицама или другим техничким установама, да је способен за израђивање већих пројеката у својој грани.

За инжињер-пуковника: да је као инжињер-потпуковник успешно вршио додељене му послове, да има способности за управљање и вођење свих радионица и целокупне техничке службе своје гране.

За главног инжињера: да је по своме раду оцењен за способног за вођење свих техничких послова своје гране.

б) За морнаричко-техничке официре:

За чин поручника: да има способности за вођење већег машинског или електричног комплекса и да је у чину техничког потпоручника био најмање 18 месеца, са успехом управитељ машинског или електричног комплекса.

За чин капетана II класе: да је најмање две године самостално и успешно управљао већим машинским односно електричним комплексом.

За чин капетана I класе: да је најмање једну годину успешно вршио самосталну дужност као управитељ већег машинског односно електричног комплекса или као наставник на машинској и електричкој школи Морнарице.

За чин мајора: да је положио прописан испит за овај чин и да има способности за самостално вођење свих машинских односно електричних комплекса, као и да је најмање 2 године био самосталан управитељ већих машинских односно електричних комплекса.

За чин потпуковника: да је најмање једну и по годину са успехом вршио службу техничког референта у једној команди или установи Морнарице, или да је одговарајућим радом у вишим командама Морнарице или у Министарству Војске и Морнарице доказао да је способен за виши наредни чин.

За чин пуковника: да је у чину потпуковника успешно вршио све додељене му послове по његовој струци, као и да је оцењен да може руководити свима пословима своје гране.

в) За техничке пословође:

За техничког пословођу III класе: да је за време службовања као технички пословођа IV класе доказао да је способен за управљање мањом радионицом и за самостално вршење преправака и послова, и да уме рационално употребљавати поверене му радне машине и материјал.

За техничког пословођу II класе: да је најмање годину дана успешно и самостално управљао мањим радионицама.

За техничког пословођу I класе: да је као технички пословођа II класе самостално и успешно вршио веће поправке и послове.

Техничке пак пословође - конструкциски цртач за унапређивање у нижим чиновима морају имати задовољавајуће оцене о својој стручној способности.

За вишег техничког пословођу III, II и I класе: да су свршеи ђаци Више Обртничке Школе или Средње Техничке Школе, са испитом зрелости у нашој земљи

или ла страни, да су за време службовања у претходним нижим класама показали способност за самостално пројектовање и вођење послова својих специјалности, као и да су положили прописан испит за вишег техничког пословођу III класе.

САНИТЕТСКА СТРУКА

Члан 179.

За унапређивање официра санитетске струке у Морнарици важе исте одредбе посебних услова за унапређивање као и за официре ове струке у Војсци са применом на службу у Морнарици.

Ближе одредбе по овоме прописује Министар Војске и Морнарице.

III ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 180.

Одредбе чланова 101., 102., 103., 104., 105., 106. и 108. овог Закона важе аналого и за Морнарицу.

В. Служба официра

Члан 181.

Сваки официр Морнарице мора бити распоређен на један од положаја или звања који је предвиђен Уредбом о Формацији Морнарице, или на којој другој активnoj служби коју прописује Министар Војске и Морнарице,

Члан 182.

Одредбе чланова 109., 110., 111., 112. и 113. овог Закона важе и за службу официра Морнарице.

Члан 183.

Пловним јединицама и саставима на мору, на рекама и на језерима, као и оперативним командама и надлештвима Морнарице на копну, могу командовати само официри војно-поморске струке.

Изузетно санитетским бродовима у рату командују санитетски официри Морнарице.

Г. Оцењивање официра

Члан 184.

Оцењивање официра врши се на основу Краљеве Уредбе.

Д. Боловање и одсуствовање

Члан 185.

Одредбе члана 116. овог Закона важе и за официре и указна лица Морнарице.

Ђ. Женидба

Члан 186.

Одредбе члана 117. овог Закона важе и за женидбу официра Морнарице.

Е. Пензија

Члан 187.

Одредбе из чланова 118., 119., 120. и 122. овог Закона важе и за пензију официра Морнарице.

Члан 188.

Официр и технички пословођа Морнарице, који наврши 35 година активне војничке службе по одбитку обавезног рока у сталном кадру у пешадији, рачунајући у ове двогубо ратне године а тако исто и лице, које наврши 60 година старости, на свој захтев ставља се одмах у пензију.

Ж. Оставка

Члан 189.

Одредбе чланова 123., 124., 125. и 126. овог Закона важе и за Морнарицу.

3. Губљење чина

Члан 190.

Одредбе чланова 127. и 128. овог Закона важе и за Морнарицу.

Б. СТАРЕШИНЕ У МОРНАРИЦИ ИЗ РЕЗЕРВЕ

1. Резервни подофицири

Члан 191.

Подофицирски чиновници у резерви исти су као и у сталном кадру, по члану 154. овог Закона.

Члан 192.

Одредбе чланова 130., 131., 132., 133., 134. и 135. овог Закона важе аналого и за Морнарицу.

2. Резервни официри.

Члан 193.

Резервни официр и резервни технички пословођа и указно лице у резерви Морнарице може постати:

1. Официр у пензији или оставци, ако из активне официрске службе није изишао због околности из тач. 2. и 4. члана 119. и из последњег става члана 123. овог Закона.

2. Ђак-наутичар, чина морнаричког вође, који је по одслужењу ђачког рока положио испит за резервног поручника корвете, ако одговара општим условима за унапређење по чл. 80. тач. 1-5 овог Закона, ако има патент поручника дуге пловидбе и ако идуће године у току двомесечне вежбе успешно врши дужност морнаричког вође.

3. Ђак, чина морнаричког вође, који по члану 49. и 146. овог Закона одслужи свој ђачки рок у Морнарици, ако одговара општим условима за унапређење по тачкама 1-5 члана 80. овог Закона, и који је положио прописан испит.

Члан 194.

Чиновници резервних официра и техничких пословођа иду постепено као и чиновници официра активне службе, и то до чина калетана бојног брода односно пуковничког и томе одговарајућег закључно, а у санитарској струци и инжињерској грани техничке струке до пуковничког чина закључно.

Унапређење резервних официра и указних лица врши се Краљевим Указом.

Члан 195.

У мирно време предвиђени рокови служења резервних официра у појединим чиновима замењују се вежбама, тако да се вежба на служби у једној години сматра

као одслужење једне целе године; но ова вежба не може бити краћа од једног месеца у једној години.

Члан 196.

Чланови 137., 138., 139., 140., 142., 143. и 144. овог Закона важе аналого и за Морнарицу.

ЧЕТВРТИ ДЕО

А. КОМАНДОВАЊЕ И УПРАВА У МИРНО ДОБА

а) Министарство Војске и Морнарице.

Члан 197.

Министарство Војске и Морнарице највиша је ко-мандна, управна и административна војна власт.

Уређење Министарства Војске и Морнарице прописује се нарочитом Краљевом Уредбом.

Члан 198.

Министар Војске и Морнарице у миру, а уз припомоћ Главног Генералштаба, командује Војском и Морнарицом у име Краља и одговоран је за готовост и спремност Војске, Морнарице и Земље за рат.

Министар управља, организује и администрује Војском и Морнарицом, војним установама и свима средствима народне војне силе и прописује правила и прописе командне, дисциплинске и административне природе.

б) Главни Генералштаб

Члан 199.

Главни Генералштаб је орган Министра Војске и Морнарице, а задатак му је:

1. Да потпомаже Министра Војске и Морнарице у спреми војске и државе за рат;
2. Да израђује организацију, формацију и дислокацију војске;
3. Да проучава питања која се односе на наоружање и материјалну спремност војске уопште, и да у томе погледу чини потребне представке Министру Војске и Морнарице;

4. Да проучава целокупну нашу државу у војном погледу, да прикупља потребне статистичке податке и да израђује пројекте за спремност државе у војном погледу;

5. Да се стара о одржавању научне спреме на савременој висини виших команданата и осталих официра и о њиховом усавршавању у командовању и вођењу; затим, да проучава научну и моралну спремност наше и страних војска, да утиче на целокупну наставу у војсци и да по томе чини потребне представке Министру Војске и Морнарице;

6. Да израђује ратне и операциске планове и све што је у вези с тим;

7. Да израђује све послове који се односе на мобилизацију и демобилизацију војске;

8. Да проучава са војног гледишта стране државе и прикупља све податке у томе погледу; и

9. Да израђује историју наших ратова и да чува и сређује ратну архиву.

Члан 200.

Све остало о Главном Генералштабу прописује се Уредбом о Формацији Војске и Уредбом о Главном Генералштабу и о Генералштабној струци.

в) Трупне Инспекције

Члан 201.

Сваки главни род војске има своју инспекцију. По потреби могу се образовати и инспекције за струке у војсци.

Инспекције су органи Министра Војске и Морнарице и њему су непосредно потчињене; но у погледу наставе инспекције су потчињене непосредно Начелнику Главног Генералштаба.

Члан 202.

Све остало о инспекцијама прописаће се Краљевом Уредбом.

г) Војни Комитети

Члан 203.

За проучавање и оцену питања из војне технике, из војне интендантуре и из војног санитета постоје комитети: технички (по потреби за разне гране војне технике), интендантски и санитетски - сваки као орган Министра Војске и Морнарице.

д) Команде

Члан 204.

У војсци постоје команде: армиске, дивизиске, бригадне, пуковске, батаљонске, дивизионе, четне, батериске итд., а у Морнарици: команда Морнарице, команда поморске флоте и флотних одеа, команда речне флотиле, команда поморских обала и команда арсенала и осталих морнаричких установа на копну.

Све што се односи на команде прописује се Уредбом.

ђ) Војне школе

Члан 205.

За спремање старешинског кадра и стручног особља постоје војне школе.

Школа има официрских и подофицирских, као и стручних за ниже стручно особље.

Сем тога, према потреби, могу се установљавати разни центри за обуку старешина и трупа.

Члан 206.

Официрске школе ове су:

1. Војна Академија, са вишом и нижом школом.
2. Поморска Војна Академија.
3. Виша Ваздухопловна Школа.
4. Интендантска Академија.
5. Административна школа.
6. Пешадиска официрска школа.
7. Артилериска школа гађања.

8. Војне и морнаричко-техничке школе.

9. Школе за резервне официре родова војске. Према потреби могу се отворати и друге школе.

Члан 207.

Подофицирске су школе: за родове војске, за морнарицу и за струке.

Према потреби у јединицама појединих родова војске, као и у ратној морнарици, отварају се трупне школе за спремину подофицира.

Члан 208.

Уређење школа из чланова 206. и 207. овог Закона и центара за обуку прописује се Краљевом Уредбом.

е) Испити за поједине чинове

Члан 209.

Полагање испита за официрске чинове и за одговарајуће класе војних чиновника и чиновника грађанског реда прописује се Краљевим Уредбама, а правила и програме прописује Министар Војске и Морнарице.

Полагање испита за подофицирске чинове врши се према програму и правилу које прописује Министар Војске и Морнарице.

ж) Питомци у школама у земљи и на страни

Члан 210.

Ради специјалисања у родовима Војске и Морнарици, као и струкама, Министар Војске и Морнарице може слати питомце на школовање у одговарајуће школе у земљи и на страни.

Ови питомци могу бити из Војске и Морнарице или из грађанства.

Члан 211.

Слање питомаца на школовање врши се по избору, на основи објављеног стечаја. Избор питомаца врши комисија коју одређује Министар Војске и Морнарице. Пред комисијом се полаже испит, ако је стечајем условљен.

Избор се врши на основи боље испуњених услова.

Члан 212.

Ближе одредбе о питомцима у земљи и иностранству прописују се Краљевом Уредбом за примену овог Закона.

Б. КОМАНДОВАЊЕ И УПРАВА У РАТУ**а) Министарство Војске и Морнарице**

Члан 213.

Министарство Војске и Морнарице дејствује у ратно доба, као и у миру,

Кад се мобилише Врховна Команда, или само Команда Оперативне Војске, на њу прелазе: командовање, операције, саобраћај, дисциплина, санитет, судство и интендантско снабдевање, - све у границама војног дела, а по нарочитим одређењима одговарајућих закона и уредаба.

б) Врховна Команда

Члан 214.

Врховна Команда почиње дејствовати по огласу опште мобилизације и дејствује до свршетка демобилизације.

Главни Генералштаб улази, у колико је потребно, у састав Штаба Врховне Команде, као њезин орган за командовање и управу у операцијама целокупне војске на ратишту.

Члан 215.

Формирање војске у рату прописује се Ратном Формацијом, која носи карактер Уредбе.

ПЕТИ ДЕО
**ОСОБЉЕ ГРАЂАНСКОГ РЕДА НА СЛУЖБИ
У ВОЈСЦИ И МОРНАРИЦИ**

А. Категорије

Члан 216.

Особље грађанског реда на служби у Војсци и Морнарици дели се на две категорије на: указно и неуказно.

Указно су особље: војни чиновници и чиновници грађанског реда, а неуказно: државни мајстори, занатлије, званичници и служитељи.

Војни су чиновници: капелници, војни контролори, лекарски, апотекарски и ветеринарски помоћници и војни писари, техничке пословође у Морнарици и Ваздухопловству, као и надзорници и пословође војно-техничких завода и барутана са свршеном војно-занатлиском школом у Крагујевцу или равном њој.

Б. Попуњавање

Члан 217.

Чиновници грађанског реда ступају на службу у Војску или Морнарицу: а) или одмах по свршетку стручне школе - факултета, б) или преводом из других струка грађанске или државне службе, или ив приватне стручне професије. И једни и други чиновници групишу се према стручној спреми у три категорије, а према одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Постављање чиновника врши се у свему према одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Примање на службу контрактуалних чиновника врши Министар Војске и Морнарице по уговору који он прописује.

Члан 218.

**Категорије војних чиновника као и осталих лица грађанског
реда на служби у Војсци и Морнарици**

а) I Категорија:

1. Стални професори и стални професорски помоћници Војне Академије, Поморске Војне Академије и осталих школа у колико нису ван категорија по одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

2. Технички чиновници струке, као и техничке пословође Ваздухопловства са факултетском спремом.

3. Технички чиновници економске струке.

4. Војни контролори са факултетском спремом или са Вишом Школом Војне Академије.

5. Контрактуални чиновници са факултетском спремом.

б) II Категорија:

1. Војни контролори са испитом зрелости или са свршеном Нижом Школом Војне Академије, или које друге војне или морнаричке школе равне овој Академији.

2. Техничке пословође Ваздухопловства са Вишом Обртничком Школом.

3. Контрактуални чиновници са гимназиском спремом или спремом равном овој.

в) III Категорија:

1. Војни писари I, II, III и IV класе.

2. Лекарски, апотекарски и ветеринарски помоћници.

3. Техничке пословође Ваздухопловства са нижом школском стручном спремом.

4. Надзорници и пословође у фабрикама и радионицама, који су свршили војно-занатлиску школу у Крагујевцу или равну њој.

г) Државни мајстори-занатлије:

а) по фабрикама, заводима и радионицама; б) по трупама; в) арсеналски мајстори Морнарице и Ваздухопловства.

д) Званичници:

1. Техничке дијурнисте и цртачи.

2. Дактилографи и преписачи.

ђ) Служитељи.

е) Сем овога сталног особља грађанског реда, према потреби, Министар Војске и Морнарице прима хонорарне чиновнике и службенике грађанског реда, наставничко особље у школама, лекаре, ветеринаре, апотекаре, техничаре и. т. д. Са којом се класом примају на службу одређује се писменим уговором, према категорији њихове спреме.

Члан 219.

За ступање чиновника грађанског реда, званичника и служитеља, важе одредбе Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

За ступање мајстора, занатлија, квалификованих и неквалификованих радника, важе прописи Министра Војске и Морнарице.

Члан 220.

Све особље грађанског реда на служби у Војсци и Морнарици потпада под војну дисциплину и војне судове.

Члан 221.

Какве се школе траже за поједина звања, као и која звања спадају у поједине групе, прописује Краљева Уредба за примену овога Закона.

Члан 222.

Старешинство међу чиновницима и званичницима одређује се по категоријама у којима они служе, а у истој категорији - по величини плате; код истих плата - по старешинству унапређења, а код истог дана унапређења - по годинама старости.

Чиновници са истом платом као и официри, млађи су по рангу од ових.

В. Унапређивање**Члан 223.**

Чиновници грађанског реда на служби у Војсци и Морнарици унапређују се по одредбама Закона о чиновницима грађанског реда, пошто претходно испуне услове из члана 84. овог Закона. Унапређење техничких пословођа Морнарице врши се по чл. 178. овог Закона.

Унапређење капелника врши се по члану 40. овог Закона, а лекарских, апотекарских и ветеринарских помоћника по члановима 93. и 97. овог Закона.

Војни чиновници унапређују се, пошто претходно испуне услове из члана 83. и тачака: 1., 2., 3., 4. и 5. члана 84. овог Закона.

Г. Пензионисање**Члан 224.**

За пензионисање чиновника и службеника грађанског реда важе одредбе Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, као и одредбе тачака 1., 2., 3. и 4. члана 119. овог Закона.

Д. Оставка**Члан 225.**

За оставку чиновника и службеника грађанског реда важе одредбе чланова 123. - 126. овог Закона, као и одговарајуће одредбе Закона о миновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

**ШЕСТИ ДЕО
МАТЕРИЈАЛНА ОБАВЕЗА**

І. Војница**Члан 226.**

Војница је новчана обавеза за све наше држављане који лично не служе у Војсци и Морнарици, а није им служба у Војсци и Морнарици одложена по одредбама овога Закона.

Члан 227.

Плаћању војнице подлеже:

1. Стално и привремено неспособни, изузимајући лица предвиђена чланом 228. овог Закона.

2. Задруге, имања, радње или приходи оних лица, која ма на који начин избегну служење свога обавезног рока у Војсци и Морнарици.

3. Задруге, имања, радње или приходи оних лица, која због издржавања судске осуде, или због тога што не уживају грађанску част не могу лично служити у Војсци и Морнарици.

Војница износи:

За лица под 1. — 50% годишњег непосредног пореза на део имања, радње, или прихода, који пада на њихов део.

За лица под 2. и 3. — 100% годишњег непосредног пореза на део имања, радње или прихода који њима припада.

За лица за која се утврди да су се намерно осакатила, те су услед тога постала

стално или привремено неспособна за службу у Војсци и Морнарици, одређује се војница по стопи као за лица под 2. и 3. овога члана.

Војница се плаћа од навршене двадесете до навршене педесете године.

Члан 228.

Од плаћања војнице ослобођавају се:

1. Лица, која уживају инвалидску потпору;
2. Лица ненамерно онеспособљена на војној дужности;
3. Лица умоболна, глуво-нема, слепа и саката тако да су неспособна за ма какав рад и привреду, а плаћају непосредни порез испод 20 динара.

Члан 229.

Војница се наплаћује уз порез по списковима војних округа и уноси се у Ремонтско-Коморски Фонд.

Члан 230.

Родитељи, односно старешине задруге одговорни су за плаћање војнице за неодељене задругаре.

Члан 231.

Све остало о војници прописују Министар Војске и Морнарице и Министар Финаисија споразумно.

ІІ Попуњавање војске стоком, коморским и преносним средствима**Члан 232.**

Поред државне стокe и државних преносних средстава Војска се попуњава свим овим средствима из народа, кад год је за то потреба.

Попуњавање Војске овим средствима врши се на два начина:

- а) Пописом у народу свију ових средстава способних за војну службу, и
- б) Средствима сталног приреза од непосредног годишњег пореза, чији ће разрез вршити Министар Финансија, а прикупљени прирез предаваће се Министарству Војске и Морнарице за касу Ремонтско-Коморског Фонда.

Обавеза свих грађана, имања и предузећа у Држави двојака је: 1. давање стокe, прибора, коморских и преносних средстава у натури, и 2. плаћање приреза.

Члан 233.

Од овога се изузимају:

1. Стока, коморска и преносна средства која припадају: Краљу, члановима Краљевског Дома и страним дипломатским и консуларним лицима и установама.

2. Активним и резервним официрима, који врше службу на коњу, ослобођава се онолики број коња који им припада по Уредби о фуражи.

3. Којој ће се државној установи или приватном индустријском предузећу, сиромашним сељацима, радницима, кочијаишма и возарима - којима је стока једини извор живота - оставити и колики број стокe, коморских и преносних средстава уопште за службу у миру, а колико у рату, прописује Министар Војске и Морнарице Правилником о одузимању стокe и превозних средстава споразумно са надлежним Министрима..

III Обавеза давања стоке и преносних средстава у природи

A. За коњицу и остале који службу врше јашећи на коњима

Члан 234.

1. Коњаници и сви остали који службу врше на коњима, као: обвезници пешадиских јединица на коњима, старешине возова и пешачких трупа и друга административна лица, уписују се и рекрутују првенствено од оних који имају и могу имати у свако доба прописне коње са исправним и потпуним јахаћим и коњским прибором. Ко од имућних обвезника коњаника не набави коња и прибор за 3 месеца од дана уписа, њему ће све набавити држава, а од њега ће се наплатити уз порез најдаље у току једне године.

2. Задруге и породице из којих се рекрутују коњаници, за које у то време војне и општинске власти нађу да могу држати и давати своје коњанику прописног коња са прибором, дужне су му овога држати и давати за све време његове службе у Оперативној Војсци.

3. Но ако се коме обвезнику коњанику или његовој задрузи, ма каквим узроцима, стање тако погорша, да није више у стању да има и држи прописног коња са прибором, онда ће се исти или превести из коњице у други род војске или струку, или ће се за њега као сиромашног набавити коњ са прибором по тач. 4. овога члана.

4. У колико се при самом упису и рекрутовању не може попунити потребан број по тачкама 1. и 2., било што тако имућних људи нема, било с тога што се за ову службу тражи извесна интелигенција и стручна способност, онда ће се за ову службу уписивати и сиромашнији, а потребни коњи са прибором набавиће се пописом у народу, где се нађу на лицу места од оних који коње имају, а нису обвезници са коњем, или им служба у војсци није на јахаћем коњу.

B. За артилерију

Члан 235.

1. Коњи, волови и трактери за попуно артилериске запреге, као и јахаћа и товарна стока за исту, пописиваће се у народу где се нађе на лицу места.

2. Потребан запрежни и товарни прибор за ову стоку набавља држава из Ремонтско-Коморског Фонда, односно из редовних, накнадних и ванредних буџетских кредита, и то се све чува и држи спремно у дотичним слагалиштима.

3. За попуно и осигурање Војске крупнијом и бољом расом коња куповаће се добра пасмина из земље, па ће се образовати нарочити војни коњски депои или ергелски заводи, и из њих ће се попуњавати артилерија и коњица.

Уређење ових депоа или завода прописаће се Уредбом за примену овога Закона.

Члан 236.

Сва потребна коморска и преносна средства (коњска и воловска кола, све врсте аутомобила, мотосиклета, бисикла, моторних чамаца и других пловних средстава, као и аероплани са прибором и потребама) за Војску и Морнарицу, дају она лица, имања и предузећа у земљи, која их имају на лицу места, па било да она подлеже обавези у ма којој категорији Војске и Морнарице или не.

Члан 237.

Железнице, паробродска друштва и власници бродова и пловних средстава дужни су, у случају потребе, да ставе на расположење Војсци и Морнарици све

своје објекте. У миру за ово добијају накнаду према одељку VII овог Закона, а у рату према члану 249. овог Закона.

Ближе о овоме прописује се Краљевом Уредбом.

Члан 238.

Сва она лица која по члановима 236. и 237. овог Закона дају коморска и преносна средства у природи, ако подлеже служби у Војсци и Морнарици, а нису служила у кадру, или су способна, али са мањим манама, или, која су служила скраћени рок, уписују се и распоређују по коморским јединицама категорије војске у којој служе.

Члан 239.

Сопственици моторних возова, пловних и ваздухо-пловних средстава који су вични руковању истим и обвезници су неборци, одређују се на службу са својим возним средством. Ако сопственик није вичан руковању возним средством, тада се одређује његов шофер, механичар или уопште његов намештеник, ако је овај војни обвезник.

Од овога се изузимају лица са нарочитом спремом, која су као таква распоређена на друге службе.

Члан 240.

Коморска и преносна средства ће се узети од свију лица по члановима 234. и 235. овог Закона, без обзира којој категорији Војске и Морнарице сопственик припада, па ће се најбољим најпре попунити Оперативна Војска, потом Резервна Војска. Дотичне коморције - руковоаци - ослобођавају се да лично у мирно време терају, односно возе већ место себе могу са коморским и преносним средствима слати свога рођака, слугу или ма кога поузданог, који би био способан за ту службу.

Ово не вреди за случај мобилизације и рата. Тада су сви уписани обвезници дужни лично да служе са својом стоком и коморским преносним средствима.

Члан 241.

Ако лица која дају комору не служе са овом, нити су уписана са својим коморским и преносним средствима, било с тога што по свом положају или по нарочитој спреми заузимају какав други положај у Војсци или су привремено према свом редовном грађанском положају ослобођени од личног служења у Војсци, или су прешли године обавезне за личну службу, онда ће се за возара, коњоводца или руковоаца уз њихова коморска и преносна средства одређивати друго лице, првенствено од њихове родбине, а свагда и у сваком случају из истог места становања.

Остали сопственици стоке, коморских и преносних средстава, који су способни за личну службу а који не подлеже служењу у војсци или као сувишни нису за ову узети, уписују се и воде засебним нарочитим укупним списковима и то служи као резерва за допуну расхода и недостатака, по тач. 5. члана 245. овог Закона.

IV Плаћање приреза, ослобођавање од приреза, употреба и руковање прирезом

Члан 242.

За исплату и набавку потребних коња за артилериску запрегу, јахаћих коња и волова са прибором, поморских и копнених превозних средстава (рачунајући у њих

и све врсте аутомобила) и разног прибора за комору, за одржавање овог материјала, за попуно недостајућих поморских и копнених превозних средстава за Војску и Морнарицу као и за накнаду целокупне стоке и превозних средстава која се за време мира и рата одузимају од народа уз правичну комисијску процену - установљава се нарочити коморски прирез који ће се прикупљати уз порез и слати Каси Ремонтско-Коморског Фонда.

Овај прирез наплаћиваће се од свих пореских обвезника у висини инвалидског приреза.

Члан 243.

Од плаћања овог приреза ослобођавају се потпуно:

1. Официри, стални војни свештеници, капелници и техничке пословође на активној служби у Војсци и Морнарици.
2. Паробродска друштва и власници пловних објеката (осим луксузних), на рекама и мору - за ове објекте.

V Ремонтско-Коморски Фонд

Члан 244.

1. За чување и руковање новцем, који се има прикупљати од приреза за набавку стоке и коморе, односно новца који се за ову сврху добија по одредбама овога Закона и нарочитом дотацијом из редовног буџета, установљава се при Министарству Војске и Морнарице „Ремонтско-Коморски Фонд“ са нарочитом својом управом која се назива „Управа Ремонтско-Коморскога Фонда“. Ова рукује и одговорна је за имовину овог фонда, као и за то, да се троши само на сврху овим Законом намењену.

2. У Ремонтско-Коморски Фонд улази и сав до сада прикупљени новац за ову сврху, који се налази у истом фонду.

3. Новац овог фонда има се трошити искључиво на набавку недостајућих коња, прописних коморских и преносних средстава (рачунајући у њих и све врсте аутомобила), јахаћег, запрежног и товарног прибора за Војску и Морнарицу и одржање истог у исправности, као и за накнаду стоке и превозних средстава узетих за војску.

4. Све остало о овом Фонду прописује се Уредбом.

VI Попис и упис стоке, коморских и преносних средстава и држање смотре

Члан 245.

1. Да би се према досадашњим одредбама овога Закона сва стока, коморска и преносна средства у земљи, која се налазе на лицу места, могла пописати, прегледати и према одговарајућим условима уписати, да би се према томе и прирез годишње могао код сваког одредити и да би се прописно и потребно стање могло и даље стално одржавати, вршиће се, према потреби сваке године, у лето, војничка смотра, уз суделовање општинских и полицијских власти над свом стоком и коморским и преносним средствима која се у земљи налазе. Од овог прегледа изузети су само они који су именовани у тач. 1. у члану 233. овога Закона.

2. Ко на овај начин буде уписан било да лично са својом стоком и коморским и преносним средствима служи, било да је иначе даје за Војску, дужан ће бити да уписану стоку или коморска и преносна средства чува и одржава свагда у исправном стању, тако да се на одређену му војну службу може у свако доба употребити.

Кад коме од ових уписана стока угине или постане неспособна или се прода,

дужан је одмах о томе да извести своју општинску власт и у року од два месеца да набави и приведе јој другу стоку, а по том и војној власти, те да се она прегледа и у спискове уведе.

Ко ово не учини, било што не може другу стоку да купи или што више не намерава да ову држи (што не важи за коњанике - обвезнике Оперативне Војске), дужан је опет у овом року да о томе извести своју општинску власт, а ова војну и пореску, те да се дотични обвезник од ослобођења приреза избрише и да се распореди на одговарајуће место у Војсци.

3. Коњаници могу такође своје коње продавати и мењати, али у сваком случају, било ако им коњ угине или постане неспособан, морају у року од два месеца набавити другог, сем случаја под 3. члана 234. овог Закона, у ком им се случају, као сиромашнима, набављају коњи од другог, или се преводе из коњице. Коњаник који не набави коња у овоме року, па се за то не оправда, казниће се од стране команданта дотичне дивизијске области са 300 - 500 динара, а у поновном случају са 800 - 1000 динара, у корист Ремонтско-Коморског Фонда.

Ово исто важи и за остале обвезнике који службу врше на коњу.

Општинска власт је одговорна у смислу члана 55. овог Закона за тачно вршење одредаба прописаних у тачки 2. овога члана, те да нико не изостане од пријаве војној и пореској власти, који не би имао прописну стоку, коморска и преносна средства на лицу места или их у одређеном року не би набавио.

4. Кад се нареди приправно стање или мобилизација, скуп или смотра по тач. 1. овог члана или вежбање дотичне јединице, нико не сме своју стоку отуђивати.

5. Остала стока и коморска и преносна средства која се на овом прегледу нађе способна за службу у Војсци, а према ставу 2. члана 241. не буде узета и распоређена за Војску, уписаће се само укупно и водити по списковима као допунска коморска и преносна средства.

Сопственици допунске стоке, коморских и преносних средстава могу своју стоку по вољи отуђивати, но ако после три месеца не набаве другу и уопште не намеравају је више држати, дужни су о томе известити своју општинску власт и ова војну, те да се из спискова избришу.

VII Накнада за послугу стоком, коморским и преносним средствима

Члан 246.

У редовном стању за послугу стоком, коморским и преносним средствима Држава даје накнаду сопственицима. Накнада се одређује по данима, а са обзиром на време кад се узимају и на редовну продуктивну запосленост ове стоке, возова и средстава.

Величину накнаде одређује Министарски бавет на предлог Министра Војске и Морнарице.

Члан 247.

У редовном стању, приликом давања стоке, коморских и преносних средстава на послугу Војске и Морнарице, узимање од сопственика врши се по комисијској процени. У комисију улази и представник дотичне општине.

Ближе одредбе о овоме, као и поступак, прописује Министар Војске и Морнарице.

Члан 248.

Ако се при службеној употреби у Војсци стока, воз или ма које узето средство упропасти, односно онеспособи, Држава надокнађује сопственику штету по процени.

Начин исплате накнаде прописује Министар Војске и Морнарице.

Члан 249.

У мобилном и ратном стању за узету стоку и стала коморска и превозна средства држава плаћа накнаду сопственицима из Ремонтско-Коморског Фонда, по комисијској процени, почев прво са најсиромашнијим даваоцима и онима којима је она једини извор издржавања. Ако овај фонд не буде у стању да исплати свима даваоцима узету стоку и остала коморска и превозна средства, неисплаћене суме платиће се било из ванредних кредита, које Народна Скупштина буде за то одобрила, било после рата, а о чему доноси решења Министарски Савет.

VIII Накнада штете причињене од стране војске

Члан 250.

У редовном, мобилном и ратном стању, за причињену штету по службеној потреби приватним имањима у земљи Држава даје сопственицима истих накнаду у новцу по комисијској процени.

Све остало што се односи на ове накнаде, као и поступак за извршење, прописује Министар Војске и Морнарице.

**СЕДМИ ДЕО
ВЕЖБАЊА И МАНЕВРИ**

Члан 251.

Делови Војске и Морнарице могу се позивати на вежбања сваке године а према одредбама овог Закона.

Члан 252.

Резервни официри и обвезници Војске и Морнарице могу се позивати на вежбања сваке године и то:

- а) За време трајања обавезе у Оперативној Војсци и Оперативној Морнарици до 4 недеље годишње;
- б) За време трајања обавезе у Резервној Војсци и Резервној Морнарици до 2 недеље годишње.

Члан 253.

Наставно, школско особље, као и ђаци који су одслужили ђачки рок у кадру, позиваће се на вежбања за време школског одмора, ако нарочита потреба не буде захтевала да се ово врши у које друго време.

Члан 254.

Кад се појави хитна потреба, Министар Војске и Морнарице може задржати на вежбању и обвезнике по одслужењу сталног кадра, као и официре и обвезнике, позвате на вежбање, преко времена одређеног за вежбање, о чему одмах извештава Министарски Савет ради доношења потребне одлуке.

Члан 255.

За подмирење коморских потреба, као и за потребе нарочитих радова на суву и на води, могу се позвати на вежбање комора и превозна средства свих врста.

Време трајања ових вежбања исто је као и за лична обвезничка вежбања дотичне категорије војске.

Члан 256.

Трошкови око упућивања на вежбања обвезника и резервних официра и при отпуштању са овог сносе се по члану 54 овог Закона.

Члан 257.

Позивање на вежбање резервних официра, као и обвезника и коморе, врши се Краљевим Указом на предлог Министра Војске и Морнарице.

**ОСМИ ДЕО
ПРИНАДЛЕЖНОСТИ**

Члан 258.

Принадлежности официра, подофицира, војника и осталих чиновника војнога и грађанскога реда, званичника, службеника и служитеља у Војсци и Морнарици су ове:

- 1) Плата, која се дели на основну и положајну;
- 2) Станарина, која се дели на редовну и увећану; и
- 3) Додаци.

Члан 259.

Војвода и Адмирал имају само плату у износу 96.000 динара годишње и додатке: на момка, дрва и коња.

Члан 260.

Официри првих трију група: армиски ђенерал вицеадмирал, дивизиски ђенерал - контра - адмирал и бригадни ђенерал немају основне плате.

**1. Плата
а) Основна плата**

Члан 261.

Основна плата осталих официра дели се на десет степени по овој таблици:

1. степен 3.600 динара
2. “ 4.560 “
3. “ 5.520 “
4. “ 6.600 “
5. “ 7.800 “
6. “ 9.000 “
7. “ 10.200 “
8. “ 11.400 “
9. “ 12.600 “
10. “14.400 “

Члан 262.

Основна плата наредника водника и морнаричког вође дели се на десет степени по овој таблици:

1. степен 2.700 динара
2. “ 3.300 “

3. “ 3.900 “
4. “ 4.500 ”
5. “ 5.100 “
6. “ 5.700 “
7. “ 6.300 “
8. “ 6.900 “
9. “ 7.620 ”
10. “ 8.580 “

Члан 263.

Основна плата подофицира: поднаредника и наредника дели се на десет степени и одређује се по овој табlici:

1. степен 2.400 динара
2. “ 2.880 “
3. “ 3.360 “
4. “ 3.840 “
5. “ 4.320 “
6. “ 4.800 “
7. “ 5.280 “
8. “ 5.760 “
9. “ 6.240 “
10. “ 6.960 “

Члан 264.

Основна плата редова—морнара II класе и каплара - морнара I класе износи:

Редов—морнар II класе 120 дин.

Каплар—морнар I класе 360 “

Пошто одслуже 18 месеци од свога рока повећава се плата морнарима II класе на 240 дин., а морнарима I кл. на 480 динара.

Члан 265.

Основна плата питомаца војних школа:

1. Војне Академије и Поморске Војне Академије:

редов и каплар 240 Дин.

поднаредник “ 360 “

наредник “ 480 “

2. Подофицирских школа, санитарске и ветеринарске школе “ 120 “

Питомци војних школа, који су у ове ступили из сталнога кадра са платом већом од напред прописаних за питомце војних школа, задржавају дотадашњу своју плату, док не стекну право на већу.

Музички приправници имају плату и остале принадлежности као редови.

Члан 266.

Капелници, стални војни свештеници Војске и Морнарице и техничке пословође нижи и виши имају основну плату по одредбама чл. 261. овога закона као и официри.

Музичари имају основну плату по чл. 263. овога Закона као и подофицири.

Члан 267.

На сваком степену основне плате служба траје три године, после кога рока официри, капелници, стални војни свештеници, техничке пословође, подофицири и музичари аутоматски добијају плату првог вишег степена (без обзира на чин у војсци).

Члан 268.

По навршетку највишег степена основне плате официрима, подофицирима, музичарима, капелницима, осталим воним свештеницима и техничким пословођама припада за све време даљег службовања њихова највиша годишња основна плата увећана са 15%. Ова повишица рачуна се на пензију само онима, који имају 35 година службе.

б) Положајна плата

Члан 269.

Положајна плата официра, подофицира, музичара, капелника, сталних војних свештеника и техничких пословођа одређује се према чиновима (положајима) које имају.

Члан 270.

Положајне плате официра деле се на десет група:

1. група армиски ђенерал и вице-адмирал 48.000 дин.
2. група дивизиски ђенерал и контра-адмирал 42.000 “
3. група бригадни ђенерал 36.000 “
4. група пуковник и капетан бојног брода 21.000 “
5. група потпуковник и капетан фрегате 12.000 “
6. група мајор и капетан корвете 9.600 “
7. група капетан I кл. и поручник бој. брода I кл. 7.200 “
8. група капетан II кл. и поручник бој. брода II кл. 5.400 “
9. група поручник и поручник фрегате 4.200 “
10. група потпоручник и поручник корвете 3.000 “

Члан 271.

Положајне плате наредника водника и морнаричког вође су ове:

Морнаричког вође I класе 4.200 дин.

Морнаричког вође II класе 3.000 “

Наредника водника и морнаричког вође III класе 2.400 “

Члан 272.

Положајне плате подофицира су ове:

Наредника после 15 година подофицирске службе 1.920 дин.

Наредника до 15 година подофицирске службе 1.440 ”

Поднаредника 960 “

Члан 273.

Положајне плате музичара су ове:

Виших музичара после 15 година музичар. службе 1.920 дин.

Виших музичара до 15 година музичар. службе 1.440 “
Нижих музичара 960 “

Члан 274.

Капелници, стални војни свештеници и техничке пословође имају положајне плате одговарајућих чинова официра по члану 270. овог Закона.

2. Редовна станарина

Члан 275.

Редовна станарина официра првих трију група: армиског ђенерала - вице-адмирала, дивизиског ђенерала - контра-адмирала и бригадног ђенерала је 3.600 динара годишње; а осталих официра, капелника, сталних војних свештеника и техничких пословођа одређује се по овој табlici:

За првих шест година службе по 1.800 дин.

За даљих девет година службе по 2.100 “

За остало време 2.700 “

Члан 276.

Редовна станарина наредника водника и морнаричког вође износи:

До петнаест година подофицирске службе 1200 дин.

Преко петнаест година подофицирске службе 1500 дин.

Члан 277.

Редовна станарина подофицира: поднаредника, наредника и музичара износи:

У првих петнаест година сдужбе по 1020 дин.

За остало време по 1200 дин.

Члан 278.

Министарски Савет ће споразумно са Финансиским Одбором Народне Скупштине, за места, у којима су стално цене изузетно велике, увећати редовну станарину. У погледу увећања ове станарине ова се места деле на три класе: у првој класи увећава се редовна станарина са 30%, у другој са 20%, а у трећој са 10%.

Нежењени: подофицири, музичари, питомци војних школа, каплари, морнари I класе, редови и морнари II класе немају права на редовну станарину пошто стан имају у природи.

У случајевима када подофицири и музичари не могу да добију стан у природи, уживаће за то време станарину која им припада, по члану 276. и 277. овога Закона.

Одредбе Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, важе и за официре, сталне војне свештенике, капелнике, техничке пословође, пословође и подофицире и музичаре и све остале чиновнике војног и грађанског реда и остале службенике у Војсци и Морнарици, у колико нису овим Законом обухваћене.

Члан 279.

Сви чиновници војног и грађанског реда на служби у Војсци и Морнарици као и званичници - службеници - и служитељи имају основну и положајну плату и редовну станарину по одредбама Закона о чиновницима и осталим државним

службеницима грађанског реда и на њих се односе све одредбе истога Закона, у колико овим Законом нису измењене.

Члан 280.

Контрактуални чиновници у Војсци и Морнарици имају плату и додатке као и војни чиновници, а сем тога још и нарочити уговорени додаток према служби и степену њихове способности.

Члан 281.

Сви квалификовани мајстори разних заната у Војсци и мајстори Морнарице имају плате и све остале принадлежности као и државни званичници грађанског реда, а по одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Мајстори и технички стручњаци-специјалисте са нарочитом вишом стручном спремом и арсеналски мајстори Морнарице имаће основну и положајну плату и редовну станарину III категорије чиновника по одредбама истога закона.

Члан 282.

Квалификовани и неквалификовани радници, који имају најмање 5 година практичног рада у Војсци и Морнарици и ако су као такви окатегорисани, имају дневницу надницу и додаток на породицу, ако су ожењени. Дневница им се даје према њиховој спреми и раду. Величину дневнице, као и њено категорисање прописује Министар Војске и Морнарице.

Они од ових радника, који немају пет година рада у Војсци и Морнарици имају само дневницу, према погодби.

Члан 283.

Резервни официри у Војсци и Морнарици, као и свештеници у резерви, кад су на вежби и уопште на служби у Војсци и Морнарици, имају за то време плату, основну и положајну, и редовну станарину по одредбама чл. 261., 270. и 275. овога Закона (као активни официри) ако иначе никакву плату немају. Ну, ако имају плату или су чиновници, али са мањом годишњом платом, него што има активни официр истога чина и година службе у официрском чину, онда добијају разлику између своје плате и редовне станарине и плате и станарине чина који имају у Војсци и Морнарици.

Основна плата и станарина резервног официра рачуна се према годинама проведеним у официрској служби, рачунајући од дана указа којим је произведен у први официрски чин.

Ова се одредба односи и на државне службенике, званичнике, пензионере, као и на службенике самоуправних тела - области, срезова (котарских уреда) и општина.

Принадлежности резервним официрима по овоме члану припадаће од дана поласка од куће на вежбање, па до повратка својој кући по свршеном вежбању.

Члан 284.

Лицима војног и грађанског реда, изабраним за питомце Министарства Војске и Морнарице на страни, одређује принадлежности - издржавање - Министарски Савет на предлог Министра Војске и Морнарице, а на на шим Универзитетима Министар Војске и Морнарице.

Војним изасланицима и осталим официрима и војшш службеницима упућеним

по службеној потреби у иностранство одређује принадлежности Министарски Савет.

3. Додаци

Додатак на официрску спрему и ратну опрему

Члан 285.

Додатак за набавку и одржавање официрске спреме и ратне опреме припада свима активним официрима и капелницима и техничким пословођама морнарице, без обзира на чин и положај, по 9600 динара годишње.

Резервни официри и војни свештеници стални и резервни добијају од државе одело и целокупну ратну спрему.

Додатак на момка и дрва

Члан 286.

Официри, капелници, војни свештеници и техничке нословође морнарице на активној служби у Војсци и Морнарици, без разлике чина, имају годишње по 600 динара на момка и по 27 кубних метара и 250 кубних десиметара дрва.

Резервним официрима, кад су на служби у Војсци и Морнарици, такође припадају ови додаци као и активним официрима.

Санитетски, ветеринарски и апотекарски помоћници на 15 кубних метара; ожењени подофицири и ожењени музичари по 12 кубних метара дрва на годину.

Додатак на коња

Члан 287.

Додатак на коња имају сви активни официри који по Уредби о фуражи треба да имају коња за службену употребу, и то за сваког сопственог коња по 1200 динара годишње.

Резервни официри имају овај додатак кад су на служби у Војсци, ако им коњ припада по формацији и имају свога сопственог коња за службу.

Ближе одредбе о овом додатку прописује Уредба о фуражи.

Овај додатак имају и војни лекари, стални војни свештеници и ветеринари постављени по члану 218. овог Закона.

Додатак на породицу

Члан 288.

Додатак на породицу припада свима ожењеним официрима, војним свештеницима, војним чиновницима, чиновницима грађанског реда на служби у Војсци и Морнарици, подофицирима, музичарима, државним мајсторима и занатлијама, званичницима, квалификованим и неквалификованим радницима и служителјима по одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Члан 289.

Редовне принадлежности предвиђене овим Законом рачунају се у динарима у годишњим сумама.

Пошто су принадлежности предвиђене овим Законом недовољне за живот собзиром на садашњу скупост, то ће се допуњавати додацима на скупост који ће се уредити особеним Законом.

У колико би се редовне принадлежности, одређене овим Законом, показале

недовољне за живот, с обзиром на скупост, допуњаваће се додацима на скупост, који ће се уредити специјалним законом, који се има донети у најкраћем времену.

Док се не донесе Закон о додацима на скупост, величину тих додатака одређиваће Министарски Савет.

Члан 290.

Хонорари лицима из тачке 5. члана 218. овог Закона обезбеђују се сваке године буџетом.

Члан 291.

За нарочите службе и радове, који су скопчани са изванредним тешкоћама и опасностима по живот, или са особитим квалификацијама и одговорношћу припада нарочита награда. Издавање ове награде и њену величину прописује Министар Војске и Морнарице.

Члан 292.

Сем ових сталних додатака постоје још и накнаде које се официрима и војним свештеницима и чиновницима и службеницима издају приликом сеобе и службеног путовања.

Те се накнаде састоје из дневнице, сеобних и подвозних трошкова, а одређују се особеним Законом.

Поред овога постоје још и додаци: на звање, на укрцавање (у Морнарици), на летење (у ваздухопловству), који ће се регулисати истим Законом.

Члан 293.

За време мобилног и ратног стања, лицима из претходног члана овог Закона не припадају накнаде по истоме члану, већ оне накнаде које се тада одреде одлуком Министарског Савета.

Члан 294.

Службени коњи активних официра и војних чиновника имају од државе бесплатно смештај, негу, храну и потков. Кад ови коњи болују, имају бесплатно лечење од државе у марвеним болницама и изван ових. Ово важи и за коње резервних официра и војних свештеника кад су на служби.

Члан 295.

Официри, подофицири и војни чиновници у Војсци и Морнарици имају бесплатно лечење за себе и чланове својих породица, кад болују код својих кућа, а тако исто и бесплатне лекове.

У државним болницама имају официри, капелници и стални војни свештеници, подофицири, каплари и редови бесплатно лечење.

Исто тако сви они из првога става овога члана, као и њихове породице, имају обезбеђени смештај и лечење по бањама, санаторијумима и другим климатским местима у земљи, под условима које прописује Министар Војске и Морнарице.

Ово важи и за резервне официре који су учествовали у рату.

Члан 296.

Лица војног и грађанског реда, на служби у Војсци и Морнарици, која било сама, било са породицом станују у државним зградама, имају у овима бесплатан стан, но у овом случају не припада им додатак на стан, ако је вредност стана равна и већа од додатка на стан. У про-тивном примају разлику.

Члан 297.

Сва лица у Војсци и Морнарици, која су се својевољно удаљила са службе, губе право на све принадлежности од када су службу напустила.

Члан 298.

Од дана стављања под редовну кривичну истрагу и у притвор за кривично дело које повлачи накнаду штете држави, сва лица у Војсци и Морнарици примају, и то: нежењени 25% а жењени 50% од целокупних својих новчаних принадлежности. Остатак се обуставља за накнаду штете,

Исто тако, осуђени на затвор до једне године дана примају од дана кад су стављени у затвор 50% од целокупних својих новчаних принадлежности.

Обустављене принадлежности предају се каси Ремонтско-Коморског Фонда, ако осуђени не одговара за накнаду штете, по првом ставу овог члана.

Члан 299.

Каплари, редови, морнари и питомци војних, морнаричких, нижих техничких, као и војно-занатлиских школа Војске и Морнарице, музички приправници не примају новчане принадлежности:

- а) Кад су на привременом отпусту;
- б) Кад су у бегству, и
- в) Кад су у затвору.

ДЕВЕТИ ДЕО ПЕНЗИЈЕ

Члан 300.

1. Официр, капелник, технички пословођа и стални војни свештеник који је навршио 10 година службе, добија етраво на пензију и може се ставити у пензију: ако је лостао телесно или душевно неспособан, или, ако уопште ле подноси за активну службу, или ако сам буде молио, а молба би му се могла уважити.

2. У године службе рачунају се указне и неуказне године по одбитку пуног рока службе у сталном кадру у пешадији. Оним официрима који су били контрактуални рачуна се у ове године службе и оно време које су провели као контрактуални. Оно пак време које је официр провео као удаљен од службе не рачуна се у време за пензију.

3. Официр, који је стекао ова права, не губи их ни при преводу у грађанску службу, а имају их и они који су пре овога Закона у такву службу преведени.

Официру, који ее без своје кривице при вршењу службе тако повреди или оболи од болести, као последице вршења службе, да постане неспособан за даљу службу, признаје се за пензију време које је до тада провео у служби и још 10 година.

Члан 301.

Величина пензије официрима и војним чиновницима одређује се према плати (основној и положајној) и редовној станарини, које су примали при пензионисању, и припада им за 10 година активне службе 50% од укупног износа ових принадлежности, а за свако даље пола године по 1% од истих, тако да на 35 година активне службе као пензију добијају своју пуну плату и редовну станарину.

Започета полугодина рачуна се као пуна полугодина.

Члан 302.

Официрима родова Војске и струка, Морнарице и војним чиновницима, који у активној служби прослуже 10 година у једноме чину односно класи и стављени су у пензију одређује се пензија вишег чина, ако су за последње 3 године имали препоручљиве оцене.

Члан 303.

Свима лицима у Војсци и Морнарици која су стекла право на пензију, кад пређу у коју струку грађанске државне службе, време проведено у служби у војсци (по одбитку рока службе у сталном кадру у пешадији), рачунаће се за пензију, као што ће се и службеницима у Војсци и Морнарици, преведеним из других струка, рачунати за пензију време проведено у тим струкама.

Официри, капелници, техничке пословође, стални војни свештеници и подофицири стичу право на породичну пензију и губе исту према одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, а за све остале службенике грађанског реда у Војсци и Морнарици важе одредбе тога Закона како за породичну тако и за личну пензију.

Члан 304.

Од времена проведеног на активној служби у крајевима у којима су прилике за живот нарочито тешке, као и од времена проведеног у служби на опремљеним ратним бродовима, рачунају се за пензију сваких 8 месеца за пуну годину.

Који су то крајеви у којима су прилике за живот нарочито тешке утврђује Министарски Савет.

Године проведене у Јужној Србији рачунају се двоструко и то како за државне службенике тако и за њихове породице, од дана ступања у живот овог Закона па за седам година.

Члан 305.

Пензионисање официра и војних чиновника грађанског реда врши се Краљевим Указом на предлог Министра Војске и Морнарице.

Пензионисање осталих лица врши се решењем Министра Војске и Морнарице.

Члан 306.

Право на личну пензију губе официри и војни чиновници: 1. Кад судском осудом изгубе чин односно звање и права са овим. 2. Кад својевољно напусте службу и 3. Смрћу.

Члан 307.

Сем пензије, официр и његова породица имају права на инвалидску потпору, ако је официр онеспособио, погинуо или умро вршећи службу.

Ова се помоћ издаје по одредбама Закона о инвалидској потпори.

Члан 308.

За величину пензије подофицира рачуна се плата и редовна станарина према чину, у ком се подофицир и музичар ставља у пензију.

Подофицир, који у сталном кадру одслужи 15 година непрекидно и ваљано, стиче право на личну пензију која тада износи 60% од његове плате и редовне станарине.

Сваком даљом годином службе пензија се повећава са 2% његове плате и редовне станарине, тако да по одслужењу 35 година подофицирске службе подофицир стиче право на пуну пензију у износу пензионог оснева плате и редовне станарине.

Члан 309.

Државни мајстори и занатлије у Војсци и Морнарици стичу право на личну и породичну пензију по одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Члан 310.

Ако подофицир, државни мајстор и занатлија онеспособи за даљу службу, вршећи службу и без своје кривице, за личну им се пензију признаје време које је као подофицир, државни мајстор, односно занатлија провео до тада на активној служби у Војсци и Морнарици, са додатком још 10 година. Но оваква пензија ни у ком случају не може бити већа од његове пуне пензије.

Сем ове пензије, онеспособљеним лицима из предњег става припада инвалидска потпора по Закону о инвалидској потпори.

Члан 311.

Војни музичари стичу право на личну и породичну пензију и на инвалидску потпору као и подофицири, по члановима 308. и 310. овог Закона.

За одређивање величине пензије као основа служи плата са редовном станарином оне класе, у којој се музичар налази кад се ставља у пензију.

Члан 312.

Подофицири и музичари губе право на личну пензију када: 1. буду лишени чина, 2. самовољно напусте службу и 3. смрћу.

Право на породичну пензију губе: а) за живота, - по првој и другој тачки предњег става; б) по смрти према одговарајућим одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Државни мајстори и занатлије губе право на личну и породичну пензију по одговарајућим одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Члан 313.

Оболелом официру, сталном војном свештенику и подофициру издаје се новчана помоћ за лечење. Ова се помоћ сваке године обезбеђује буџетом. Она се не враћа држави. Величину ове помоћи одређује Министар Војске и Морнарице.

Ово важи и за резервне официре који су у рату учествовали.

Члан 314.

По смрти државног службеника у Војсци и Морнарици (официра и свих осталих, сем оних који су на обавезном року службе у кадру) активног или пензионисаног, издаће се на име сахране као и помоћи принадлежности предвиђене Законом о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

ДЕСЕТИ ДЕО СНАБДЕВАЊЕ ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ

Члан 315.

Какво ће и које ће наоружање, одећна и остала ратна спрема Војске и Морнарице да буде, као и како ће се њима снабдевати, прописује се Краљевом Уредбом.

Члан 316.

Обвезницима, кад су на служби у Војсци и Морнарици, оружје, потребну ратну спрему, храну, одело, обућу, постељну, логорску и личну спрему као и смештај, огрев, осветљење и лечење даје Држава.

Члан 317.

Сву стоку и возове за стални кадар даје Држава.

Стока обвезника, кад је на служби у Војсци, има од Државе бесплатан смештај, храну, негу, лечење и потков. Ближе одредбе по овомс прописује Министар Војске и Морнарице.

Члан 318.

Све потребно наоружање, бродовље, артилериску, инжињерску, ваздухопловну, поморску, економску, санитарску, ветеринарску спрему и материјал потребан за Војску и Морнарицу у миру и рату набавља Држава.

Члан 319.

Земљиште за вежбаљашта, логоре, као и за подизање војних зграда уопште и војних установа за Војску и Морнарицу даје Држава и то ако је потребна величина овог земљишта већа од 15 хектара, у противном даје га дотична општина од свога земљишта.

Члан 320.

Зграде за смештај војних и морнаричких команда, завода, установа и надлештава, као и за смештај обвезника и њихове стоке, кад су на служби, даје Држава.

Подизање ових зграда прописује се Краљевом Уредбом.

Потребан намештај и остале потребе у војничким зградама, као и за живот посаде бродова Морнарице, даје Држава, а шта у то улази прописује Министар Војске и Морнарице.

Члан 321.

Питомци и слушаоци школа у земљи и на страни добијају од Државе школске предмете и сав потрошни материјал.

Ближе одредбе по овоме прописује Министар Војске и Морнарице.

Члан 322.

Као помоћно средство за снабдевање Војске и Морнарице у рату може се наређивати реквизиција.

Реквизиција у земљи врши се уз накнаду.

Право овог наређивања има Министар Војске и Морнарице по одобрењу Министарског Савета.

Величину накнаде одређује Министарски Савет, на предлог Министра Војске и Морнарице.

Право вршења и све остало о реквизицији прописује засебан Закон о реквизицији.

Члан 323.

У редовном стању, у оскудици војно-државних зграда за смештај обвезника и њихове стоке и возова кад су на вежби могу се узимаги зграде државних и самоуправних тела, као и приватних лица, установа и предузећа.

За смештај по зградама приватних лица, установа и предузећа, држава даје сопственицима накнаду у новцу. За смештај по државним зградама и по зградама самоуправних тела не даје се никаква накнада.

Члан 324.

Право наређивања смештаја обвезника и њихове стоке и возова по зградама државних и самоуправних тела, као и по зградама приватних лица, установа и предузећа, има Министар Војске и Морнарице, по одобрењу Министарског Савета.

Величину накнаде за овај смештај одређује Министарски Савет, на предлог Министра Војске и Морнарице

Члан 325.

У мобилном и ратном стању за смештај обвезника и њихове стоке и возова по зградама приватних лица, установа и предузећа не даје се никаква накнада.

Ближе одредбе о настањивању Војске и Морнарице прописале се посебним Законом.

Члан 326.

Све остало о снабдевању Војске и Морнарице, о правима и дужностима одговорних лица при набављању, руковању и контролисању употребе државне имовине за сврхе војске, у редовном, мобилном и ратном стању прописује Закон о војној администрацији.

**ЈЕДАНАЕСТИ ДЕО
ПОТПОРА ПОРОДИЦАМА СИРОМАШНИХ ОБВЕЗНИКА
НА СЛУЖБИ У НАРОДНОЈ ВОЈНОЈ СИПИ**

Члан 327.

Задруге - породице - сиромашних обвезника, за време док су њихови храниоци, обвезници, на служби у народној војној сили, добијају од својих општинских власти потпору у новцу и у натури, довољну за живот, а према приликама и условима живота у дотичном месту.

Величину ове потпоре за сваки посебан случај одређује нарочитим решењем општински суд из својих средстава,

Члан 328.

Старањем општинских власти имају се благовремено обрадити земљорадничка имања сиромашних и инокосних обвезника, ако служба ових обвезника у народној војној сили пада у време пољских радова.

Члан 329.

Војне власти, ни оперативне ни позадинске, немају права снабдевати се храном са оваквих и на овај начив обрађених имања.

Члан 330.

Надзор над правилним и тачним додељивањем а давањем ове потпоре, као и над обрадом имања врше у првом реду среске власти, а у другом реду и надлежне команде војних округа и дивизиских области.

За немарно давање ове потпоре и немарно обрађивање имања, као и за немарно контролисање овога, надлежне грађанске власти подлеже кажњавању по одредбама чл. 56. овога Закона, а војне по § 41. Војно-казненог законика.

ПРЕЛАЗНА НАРЕЂЕЊА

Члан 331.

Обавеза служења у Војсци и Морнарици по одредбама овог Закона почеће од 1. јануара 1924. године а до тога дана важиће обавеза по досадашњем Закону о Устројству Војске.

За рекруте упућене у кадар у 1923. години важе одредбе досадашњег Закона изузев ђаке, за које важе одредбе новог Закона, без обзира да ли су ступили ове године, или служили прошле године само три месеца, па сада настављају служење у кадру.

Члан 332.

Испуњени услови и стечена права уопште лица у Војсци и Морнарици по одредбама досадашњег Закона о Устројству Војске и особених Закона признају се, као и с обзиром на члан 61. овога Закона.

Официрима инвалидима, за које се у смислу члана 61. овога Закона утврди, да су без своје кривице остали неунапређени у наредни чин пре свога превођења на инвалидску потпору, признаје се наредни официрски чин и право на величину потпоре која овом чину одговара.

Члан 333.

Садашњи ђенерали сматрају се као дивизиски ђенерал и а њихово производство у чин армиског ђенерала врши се по одредбама овог Закона.

Ово важи и за одговарајуће адмиралске чинове.

Садашњи пуковници, који су по чл. 17. досадашњег Закона о Устројству Војске испунили услове за производство у чин ђенерала, производе се по избору непосредно у чин дивизиског ђенерала у колико има празних места према Формацији Војске, а остали се производе по избору у чин бригадног ђенерала, с тим, да се у чин дивизиског ђенерала произведу чим се упразни место према Формацији Војске без обзира на рок предвиђен по чл. 84. овога Закона.

Садашњим потпуковницима и мајорима признаје се положени испит за чин мајора с тим, да они, који нису положили испит за чин мајора и нису свршили нижу школу Војне Академије, или административну школу, а за време рата нису похваљени или одликовани орденом са мачевима за успешно командовање батаљоном, дивизионом, односно одговарајућом јединицом - да би стекли право на производство у чин пуковника имају, поред услова предвиђених овим Законом, извршити успешно једно командантско путовање под руководством команданта армиске области.

Садашњим капетанима I класе признаје се практичан испит за чин мајора, ако су у рату са успехом командовали у борачкој јединици.

Свима војним лекарима, ветеринарима и апотекарима, санитарским, ветеринарским и апотекарским активним и резервним официрима - који су у Балкански, или почетком Европског рата ступили као студенти, без обзира да ли су били питомци Министарства Војске и Морнарице или не, и као такви били на војним дужностима, - све време проведено у тим ратовима сматра се као године за стицање права на унапређење у наредне чинове, сходно члану 17. досадашњег Закона о Устројству Војске закључно са чином капетана I класе, по одбитку времена ђачког рока службе у сталном кадру.

Садашњи наредници, који имају 8 година наредничке службе преводе се у чин наредника водника одговарајућег степена према годинама подофицирске службе.

Члан 334.

Стални војни свештеници, који су сада у Војсци и Морнарици поставиће се за свештенике класа одговарајућих чинова по одредбама овог Закона, а према годинама војне, државне и свештеничке службе, које им се рачунају и за пензију.

Члан 335.

Одредбе овог Закона за резервне официре примениће се и за ратове 1912. — 1918. године.

Садашњи поморски кадети у резерви произвешће се у чин поручника корвете у резерви.

Одредбе последњег става члана 139. овога Закона примениће се и на оне резервне официре, који су већ активирани с тим, да ће им се за ранг рачунати и оно време, које су евентуално прослужили у дотичном чину и после демобилизације.

Члан 336.

Садашњи инжењери Морнарице преводе се у одговарајуће чинове инжењер-официра према класама, које су до сада имали.

Садашњи стручни подофицири II и I класе сматрају се као вође II односно I класе; садашњи вође са мање од три године службе као вође III класе, са више од три године службе као вође II класе, а са више од 6 година службе као вође I класе, све ако су испунили прописане услове за унапређење.

Поморске подворнике уврстиће Министар Војске и Морнарице у степене плата званичника према њиховим годинама службе.

Остали службеници у Морнарици у колико по звањима и иначе не одговарају условима прописаним овим Законом, превешће се у одговарајућа звања по Закону о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Члан 337.

Садашњи ђенералштабни официри водиће се као ђенералштабни официри и надаље и задржавају сва стечена лрава. Кад врше ђенералштабне послове уживају додатак предвиђен чланом 19. овог Закона.

Члан 338.

Садашњи официри Војске и Морнарице превешће се на плате и остале принадлежности по овоме Закону према чину и годинама признате службе.

Ово исто важи и за капелнике и сталне војне свештенике.

Садашњи подофицири превешће се на плате и остале принадлежности по овоме Закону у степене, према чину и броју година подофицирске службе.

Мајстори и остали службеници и служитељи на служби у Војсци и Морнарици превешће се на плате и остале принадлежности по овоме закону према годинама службе, ако испуњавају услове, прописане Законом о чиновницима и осталим службеницима грађанског реда, за даљи останак у државној служби.

Члан 339.

Официри, војни чиновници и сва остала лица Војске и Морнарице, који су пензионисани пре обнародовања овога Закона, остају и даље са истим пензијама и додацима на скупоћу.

Лица пензионисана по овоме Закону у року од три године од дана ступања у живот овога Закона, уживаће пензију по одредбама досадашњег Закона. Од овога се изузимају лица, која буду пензионисана зато, што су навршила законски број година за пуну пензију или су достигла старост после које по Закону морају да буду пензионисана.

Официрима и свима осталим службеницима војног и грађанског реда у Војсци и Морнарици, који вршећи своју дужност буду онеспособљени Министарски Савет може признати право да буду пензионисани са принадлежностима по овоме Закону и у току прве три године важења овога Закона.

Члан 340.

Породицама официра, чиновника и осталих службеника и мајстора и служитеља, којима су породичне пензије регулисане пре обнародовања овога Закона, повећавају се пензије по одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Члан 341.

Принадлежности по овоме Закону биће регулисане државним буџетом, а право на њих тече од 1. октобра ове године.

Члан 342.

Прописи овога Закона о платама и пензијама официра и свих осталих службеника у Војсци и Морнарици вредеће дотле, док се променом животних прилика и поправком вредности динара не укаже потреба, да се новим Законом, када буду претходно додаци на скупоћу као непотребни укинати, плате и пензије измене и прилагоде новим приликама.

Члан 343.

Они официри, који су се пријавили за инвалидску потпору у законом одређеном року, па су инвалидска решења добили или ће их добити, морају се изјаснити пре превођења на плате по овоме Закону; да ли остају као инвалиди, у ком случају остају на плати по досуђеном решењу по старом Закону; а ако се не изјасне, не могу се доцније користити овим инвалидским решењима.

Члан 344.

За извршење овог Закона надлежан је Министар Војске и Морнарице, који ће правилима регулисати начин извршења његових одредаба и успоставити остале односе у Војсци и Морнарици створене овим Законом.

Члан 345.

Овај Закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, а обавезну снагу добија кад се обнародује у „Службеним Новинама”, од којег дана престаје важити Закон о Устројству Војске од 1904. године, као и све одредбе осталих закона и уредаба, које би биле у супротности са одредбама овог Закона.

Препоручујемо Нашем Министру Војске и Морнарице, да овај Закон обнародује, а свима Нашим Министрима да се о извршењу његовом старају; Властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

ФББр. 33150.

9. Августа 1923. године

Блед — Београд.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Видео и ставио Државни Печат,

Чувар Државног Печата,

Министар Правде,

Д-р Нинко Перих, с. р.

Председник

Министарског Савета,

Никола П. Пашић, с. р.

Министар Припреме

за Уставотворну Скупштину

и Изједначење Закона,

Марко Н. Трифковић, с. р.

Министар Саобраћаја,

Д-р В. Јанковић, с. р.

Заступа

Министра Иностранних Дела,

Д-р Нинко Перих, с. р.

Министар Просвете,

М. Трифуновић, с. р.

Министар Народног Здравља,

Д-р Славко Милетић, с. р.

Министар Грађевина,

Никола Т. Узуновић, с. р.

Министар Пољопривреде и Вода,

Крста Љ. Милетић, с. р.

Министар Пошта и Телеграфа,

Ђеља Вукићевић, с. р.

Министар Војни и Морнарице,

Почасни Ађутани Њ. В. Краља,

Бенерал,

Петар Пешић, с. р.

Министар Шума и Руда,

Д-р Милан Сршкић, с. р.

Министар Унутрашњих Дела,

Милорад Вујичић, с. р.

Министар Правде,

и Заступник Министра за Социјалну Полицију,

Д-р Нинко Перих, с. р.

Министар Финансија,

Д-р Милан Стојадиновић, с. р.

Министар Трговине и Индустрије,

Д-р Драгутин Којић, с. р.

Министар Аграрне Реформе,

Милан Симоновић, с. р.

Министар Вера,

Д-р Војислав Јањић, с. р.